

Castells, Castellers i el seu impacte sobre la població catalana.

Alumne: Pol Giribet Caballol

Tutor: Josep Armengol Cera

Curs: 2011 - 2012

Índex:

1- Introducció:	pàg. 4
2-Abstract	pàg. 5
3- Origen dels castells:.....	pàg. 6
4- Què és un castell?	pàg. 8
a. Tipus de castells.	pàg. 9
b. Estructura dels castells.....	pàg. 12
b.1, La Pinya.	pàg. 12
b.1.1. Funcions de cada membre de la pinya.	pàg. 12
b.1.2. El folre i les Manilles.	pàg. 14
b.2, El tronc.....	pàg. 15
b.3, El pom de dalt.	pàg. 16
c. La música:	pàg. 17
c.1, Quins són els instruments típics.	pàg. 17
c.2, Per què serveix.	pàg. 17
d. La indumentària Castellera.	pàg. 18
5. Valoració dels castells per la societat: enquestes.	pàg. 19
5.1, Enquestes a persones que són castelleres.	pàg. 19
5.2, Enquestes a persones que no són castelleres.	pàg. 27
6. Colles:	pàg. 32
6.1, Nombre de colles.	pàg. 32
6.2, Colles castelleres universitàries.	pàg. 32
6.3, Localització de les principals colles castelleres.	pàg. 33
6.4, La dona en les colles castelleres.	pàg. 35
7. Persones que hi ha dins d'una colla.	pàg. 35
8. Seguiment de la creació d'una colla (Castellers de Solsona).	pàg. 36

8.1. Entrevista amb el cap de troncs de Castellans de Solsona: David Manzano.	pàg. 36
9. Rivalitats.	pàg. 37
10. Principals diades castelleres.	pàg. 38
11. El concurs de Tarragona:	pàg. 38
12. Seguiment d'una colla durant el 2011: els Margeners de Guissona.	pàg. 39
12.1. Nombre de sortides en una temporada.....	pàg.39
12.2. Comparació entre els castells realitzats la temporada 2011, amb la 2010.....	pàg.40
12.3. Entrevista amb el cap de colla de Margeners de Guissona: Jordi Ribera.	pàg.41
12.4. Resum de l'entrevista amb Armand Forcat. Com es va intentar crear una colla a Cervera?	pàg.42
13. Altres activitats extra castelleres.	pàg.43
14. Conclusions.	pàg.44
15. Agraïments.	pàg.45
16. Bibliografia i Webgrafia.	pàg.46

1. Introducció:

A l'hora d'elegir el tema de la meva recerca, tenia molt clar que el faria d'un tema d'àmbit social, per tant, aprofitant que formo part d'una colla castelleria vaig decidir que el faria sobre l'impacte que tenen els castells sobre la població catalana. Un altre punt que em va fer decidir per a aquest tema, és que com que m'agraden els castells, no em suposaria una carrega tan gran haver de fer el treball, ja que el faria amb ganes, i m'ajudaria a ampliar els meus coneixements en aquest àmbit.

L'objectiu de la meva recerca era aprofundir en la repercussió social dels castells, i ampliar personalment, tots els meus coneixements sobre el món casteller. Per tant, el meu treball està basat sobretot en les relacions humanes, i no tant en els temes tècnics o sanitaris, tot i que en algun moment del treball també els tracto.

Les colles castelleres estan formades per persones de diferents edats i condicions socials i culturals, per això no hi ha diferències en el si d'una colla, tothom hi és ben rebut i hi té una feina a fer, i tothom respecta i agraeix la feina dels altres, ja que sense la suma de totes aquestes feines no hi hauria recompensa: fer un castell!!

Per obtenir tota la informació que m'ha sigut necessària, he fet servir la següent metodologia: he fet una recerca de la informació que necessitava en llibres, revistes, pàgines web castelleres, pel·lícules i documentals, diaris, he entrevistat a diferents persones, etc. També vaig crear un bloc on vaig penjar els dos models d'enquesta que havia fet, i els vaig fer arribar a les diferents colles castelleres que hi ha a Catalunya. També vaig anar a una conferència que va fer la Presidenta de la Coordinadora de Colles Castelleres de Catalunya (la senyora Anna Guasch) a Prades de Conflent (França), a la XLIII edició de la Universitat Catalana d'Estiu.

Molta d'aquesta informació no l'he pogut incloure en el treball perquè està limitat a 50 pàgines, però m'ha semblat adient de recollir-la en els annexes ja que sovint una imatge diu més que mil paraules. Tot i això, en un treball de recerca s'han d'incloure les justes i necessàries per explicar allò que vols dir i no se'n pot abusar. Per tant, entenc aquests annexes com una part important del meu treball i no com un apèndix d'aquest.

2. Abstract.

My research Project wants to find out the opinion of the people of Catalonia about the world of human towers. Castells or human towers are an old cultural tradition in Catalonia. This custom was born in Valls (Tarragona) and consists of a lot of people of any sex, religion, age or origin climbing on other people and making different towers with people. One castle is in the middle when a little child climbs to the top of the construction and raises his/her hand towards the sky. The castle finishes when all the people descend the castle without falling down.

In my research project I asked many different questions to approximately six hundred people, and I explained the conclusions. However, I also did research of the history of castells, all types of existing castells, the dresses of the people who make human towers, the traditional music, all the teams that exist. I also compared the castells that make the associations in different years, the study of the creation of a team. And included some interviews to important people in the groups of castellers. Then, I have studied the unique performance when the human towers competed to win money. This competition is in the city of Tarragona, and it is called “Concurs de Tarragona” and only the best ten teams can participate.

In 2010, castells were declared “Intangible Heritage of humanity”. This was a candidature by UNESCO, and made this castells tradition known worldwide.

3. Origen dels castells.

Molt sovint quan es parla dels castells, la primera imatge que li ve al cap a la gent, és la dels castells de pedra de l'època medieval, però els castells dels que jo parlaré en aquest treball, no són tan antics com els de pedra tot i que també tenen la seva història.

Els castells i les colles castelleres van néixer ara fa uns dos-cents anys, entre el segle XVIII i el XIX, però no van néixer tal i com els coneixem avui en dia, sinó que eren construccions petites que formaven part d'un acte anomenat "Ball de Valencians". Aquestes petites construccions que apareixien en aquets balls, van ser el motiu de rivalitats entre diferents colles per veure quina era capaç de fer la torre més alta, i va arribar el punt amb el que per poder fer aquestes torres s'havia de parar el ball. Tot plegat va portar a la creació de les primeres colles que feien aquestes construccions de persones sense estar acompanyades del ball. Aquest últim fet es va arrelar molt fort a la zona de Valls, la que està considerada com a ciutat bressol dels castells. Aquestes colles, que ja estaven separades del ball, anaven millorant la seva tècnica gradualment per tal de poder fer construccions més altes i més segures.

A la mateixa ciutat de Valls, es van crear dues colles, la dels Pagesos i la dels Menestrals. Aquestes dues colles van protagonitzar i desenvolupar l'activitat castelleria durant tot el segle XIX, fent actuacions a les festes populars i oficials del Camps de Tarragona i el Penedès. S'ha de dir que aquestes colles van arribar a fer castells de fins a nou pisos i altres castells només igualats avui en dia.

Però tota aquesta època d'or arriba al seu final el 1889 (últim any del que es té constància del darrer castell de nou pisos), aquesta decadència va ser vinguda per l'aparició d'un nou model festiu de caire burgès, el qual va anar més lligat amb els esports, els balls de saló o el teatre de repertori. Aquest fet va portar a que totes les colles castelleres que s'havien anat creant fora de Valls van anar desapareixent i només van quedar la Vella i la Nova dels Xiquets de Valls. Malgrat tot, van aguantar l'espurna castelleria molt durament, ja que moltes vegades no es podien fer ni castells de set pisos (castells tres pisos més baixos del que els havien arribat a fer), i moltes actuacions van canviar els castells per les sardanes.

La decadència va ser molt dura, però durant els anys vint del segle XX, es va començar a revitalitzar el fet casteller, fet que es diu "La Renaixença" i que durarà fins a la guerra de 1936. El 1922 les colles de Valls tornen als castells de 7 pisos i es comencen a formar colles fora d'aquesta ciutat com són: els Xiquets de Tarragona o els Nens del Vendrell. Aquets anys de Renaixença van ser uns anys de molta efervescència en la qual, les colles van separar-se o unir-se. Aquestes unions van ser tan fortes que les dues colles rivals de Valls es van arribar a ajuntar-se, tot i que aquesta situació només els va durar dos anys. Durant la renaixença, els castells més importants que es van arribar a fer van ser el 3 de 8 carregat a Torredembarra per la Nova dels Xiquets de Valls.

Però tot i la revitalització dels castells amb la renaixença, el 1936 va esclatar la guerra civil i del 1936 al 1939 no hi va haver actuacions.

La guerra va significar un cop molt fort pel fet casteller perquè molts castellers van morir i van haver de fugir a l'exili. A més a més, es van haver de fusionar les colles, moltes vegades per obligació municipal. Així doncs, de les sis colles que hi havia entre Valls (la Nova i la Vella), el Vendrell (els Nens i els Xiquets) i les de Tarragona (Vella i Nova), es va passar a tenir només tres agrupacions: els Xiquets de Valls (coneguda com "La barreja"), els Nens del Vendrell, i els Xiquets de Tarragona. Tot i aquestes fusions forçoses, les colles de Valls i de Tarragona es van separar en dos a cada ciutat i el 1946 es funden dues colles: els Castellars de Vilafranca, i la colla de Gavà (els Xiquets de l'Erampunyà). Aquesta última colla només va durar dos anys però va ser la primera de néixer fora de l'àmbit casteller tradicional.

Durant la segona renaixença es van començar a fer castells que des d'abans de la primera decadència no es veien. Castells com el pilar de sis, el tres i el quatre de vuit i fins a castells amb folre com els pilars de set o la torre de vuit. A part, el 1980 ja hi havia 17 colles a tot Catalunya. Però també hi va haver un fet que va fer recular una de les colles més grans del moment. Els Nens del Vendrell van patir una gran recessió a partir del 1975 que els va allunyar de fites com el pilar de set amb folre o la torre de vuit amb folre que havien aconseguit als anys 50. Així doncs, la seva rivalitat amb la Colla Vella Xiquets de Valls desapareixia. En aquesta època però, va aparèixer una nova rivalitat entre dues colles de la mateixa ciutat, la Vella i la Joves de Valls (aquesta última s'havia refet el 1971 i era hereva de la Muixerra que havia fet la seva última actuació el 1964).

El 25 d'octubre de 1981, a Valls, la colla Vella dels Xiquets de Valls va intentar fer el primer castell de nou pisos del segle XX i ho va aconseguir! La colla Vella va descarregar el primer quatre de nou amb folre de tot el segle XX. Però en aquella diada de santa Úrsula, la colla Joves va fer el primer cinc de vuit descarregat de tot el segle.

El segle XX va ser un segle majestuós per als castellers ja que s'havien recuperat els castells de nou pisos com el quatre de nou amb folre, el tres de nou amb folre, el quatre de nou net, el cinc de nou amb folre. Per tant, aquest va ser el segle amb més castells de nou pisos i el segle amb més castells de gama extra com el dos de nou amb folre i manilles o el tres de deu amb folre i manilles carregat.

A principis del segle XXI els castellers han aconseguit fites històriques perquè ara mateix ja són coneguts mundialment en part, per haver estat acceptats com a patrimoni universal de la UNESCO. També s'ha de dir que a nivell de castells, aquest segle està essent un període molt bo, ja que a principis de segle ja hi ha una seixantena de colles a Catalunya. A més a més, s'han aconseguit descarregar castells fins ara mai vistos com la torre de vuit neta (la bèstia indomable) o el tres de deu amb folre i manilles.

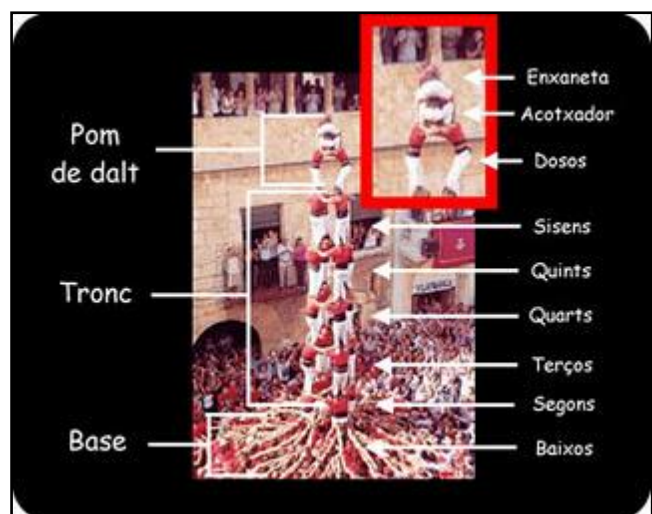
4. Què és un castell?

Un castell, tal i com ho descriu el diccionari enciclopèdic¹, “és un conjunt d’homes enfilats els uns damunt les espatlles dels altres fins a aconseguir diversos pisos d’alçada”. Tot i aquesta definició, personalment i a partir de les experiències viscudes, diré que un castell és: “Un conjunt d’homes, dones, nens, nenes, avis, àvies, amics, amigues i tothom qui us pugueu imaginar; combinant equilibri, força, valor i seny per aconseguir aixecar torres humanes, intentar superar-se a ells mateixos i millorar aquest procés de crear autèntics castells humans”.

En aquest apartat us donaré algunes indicacions perquè siguin més entenedores les explicacions dels següents apartats, com per exemple què és un 3 de 7?, per què és diu 4 de 8 i no 8 de 4?, per què depenent de quin castell es fa es posa o no folre o manilles?, per què hi ha diferents colors de camisses?, per què serveix la pinya?, quina funció tenen les gralles? i moltes qüestions més.

Per començar, explicaré com saber de quin castell s’està parlant en cada moment, per exemple, quan es diu 3 de 7, el primer número (en aquest cas el 3) ens diu quantes persones van per pis, és a dir que en aquest cas aniran 3 persones per pis. Si agafem el segon número (el 7) ens diu quants pisos té aquest castell, que són 7 pisos. Per tant si parlem d’un 3 de 7 estem fent referència a un castell de tres persones per pis i set pisos d’alçada.

Els pisos s’estructuren de la següent manera: el primer és la pinya, després ve el tronc, que depenent de l’alçada que tingui el castell tindrà més pisos o menys i finalment ve el pom de dalt que consta sempre de tres pisos, els dosos, l’acotxador i l’enganeta, el nombre de dosos, acotxadors, enganetes i aletes pot variar depenent del castell que s’estigui fent. Per exemple, si parlem d’un 4 de 7 hi haurà quatre persones per pis i set pisos d’alçada, que serien la pinya, segons, terços, quarts, dos dosos, un acotxador i una enganeta. Aquesta enganeta només haurà de fer una aleta perquè solament tenim un pom de dalt. En canvi, si parlem d’un 5 de 7, estarem parlant d’un castell on hi haurà cinc persones per pis, i set pisos d’alçada, que serien la pinya, segons, terços, quarts, quatre dosos, dos acotxadors, i una enganeta, que en aquest cas haurà de fer dos aletes perquè tenim dos poms de dalt.

Estructura d'un 4 de 9 sense folre.

¹ “Diccionari Enciclopèdic” – Sebastià Janeras i Vilaró (cap de redacció). Ed Enciclopèdia catalana. Pàg. 262.

a. Tipus de castells.

Avui en dia, els diferents castells que es fan es poden classificar segons si són castells simples o castells compostos.

Castells simples:

Els castells simples són els castells que tenen una estructura bàsica com el pilar, la torre o dos, el tres i el quatre. Aquets castells són els castells que més sovint es veuen a les places i en tots els casos només fa falta una enxaneta i una sola aleta.

El Pilar: és el castell base de tots els castells. En ell es pot veure una única rengla². Si es domina el pilar es poden fer tots els castells perquè la resta de construccions no deixen de ser pilars amb més gent agafada. Actualment, la màxima alçada aconseguida en un pilar és de vuit pisos i s'hi ha d'afegir folre i manilles. Malgrat tot, s'ha arribat a intentar el pilar de nou amb folre, manilles i puntals.

La Torre: és un castell constituït per dos membres a cada pis. És un castells de molta dificultat perquè té molta inestabilitat lateral. Per tant, els membres d'aquests castells han de tenir molt d'equilibri. El sostre casteller de la torre és la torre de vuit sense folre, altrament dita la bèstia indomable, perquè mai havia estat descarregada fins que els castellers de Vilafranca la van descarregar per primera vegada la temporada 2010. La torre de nou amb folre i manilles és la torre més alta que s'ha arribat a fer (carregada³ i descarregada⁴).

4 de 8 dels Margeners de Guissona

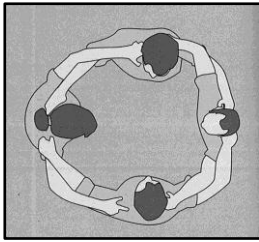
El Tres: és un castell de tres rengles és a dir, de tres persones per pis. El nom de les rengles varia. La primera es diu rengla, en aquesta, el dos posa els dos peus sobre les dues espatlles de la persona que té a

sota. La segona s'anomena plena. Per aquesta rengla hi puja l'altre dos, que només posarà un sol peu a sobre l'espatlla del casteller que tingui a sota. També hi puja l'inxaneta. La tercera és la buida, on el dos posarà l'altre peu sobre l'espatlla de l'altre casteller, i per on puja l'acotxador. Normalment l'inxaneta pujarà per la pena i baixarà per la rengla, mentre que l'acotxador pujarà i baixarà per la buida. Els dosos baixaran dels castell per la mateixa rengla per la qual han pujat. El sostre d'aquest castell és el tres de deu amb folre i manilles.

² **Rengla :** qualsevol de les columnes que formen part d'un castell. El 4 de 7 esta format per quatre rengles.

³ **Carregat :** Arribar l'inxaneta al capdamunt d'un castell i encavalcar damunt de l'acotxador, amb els peus sobre les espatlles dels dosos o damunt dels peus de l'acotxador, aixecar el braç i fer l'aleta.

⁴ **Descarregar:** Executar completament un castell sense caure després d'haver-lo carregat prèviament.

Il·lustració del quatre.

El Quatre: és l'últim castell d'estructura simple i consta de quatre rengles. Per tant, podem dir que està format per un total de quatre castellers per pis. La peculiaritat d'aquest castell és que els dosos posen només un peu a cada espatlla del casteller que està al pis inferior. L'acotxador i l'enxaneta puguen per un costat i baixen per l'altre. El sostre del quatre és el 4 de 9 sense folre.

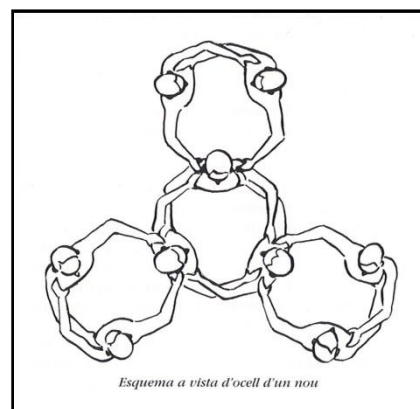
Castells compostos:

Un Castell compost és aquell castell que està format per la unió de dos o més castells d'estructura simple. Aquets castells són:

El Cinc: és un castell format per un tres i una torre que està enganxada a la rengla del tres. Aquest castell consta de cinc persones per pis, quatre dosos, dos acotxadors i una enxaneta que ha de coronar dos poms de dalt, per tant, ha de fer dues aletes. Aquest castell no es considera carregat fins que l'enxaneta ha fet les dues aletes, per tant, si el castell cau abans de la segona aleta es considerarà intent. El seu sostre es situa en el 5 de 9 amb folre

El Set: és un castell de recent creació. El va crear la colla castellera Margeners de Guissona, la qual va fer el primer 7 de 7 l'any 2009 a Súria. Malgrat tot, va entrar a formar part com a castell quan els castellers de Vilafranca van fer el 7 de 8. Aquest castell consta d'un quatre com a figura central i d'un tres que s'adhereix a una de les rengles del quatre. Consta de set persones per pis, quatre dosos, dos acotxadors i pot ser coronat per una o per dues enxanetes. Tan si és amb una com amb dues enxanetes s'han de fer dues aletes sinó no es considera carregat.

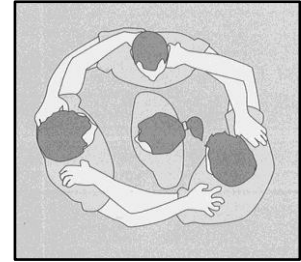
El Nou: aquest castell, d'estructura composta, és poc freqüent per la quantitat de persones que han d'intervenir. Consta d'un tres central, al qual s'adhereixen tres torres, una a cada rengla del tres. Aquest castell consta de nou persones per pis, sis dosos, tres acotxadors i tres enxanetes. Es considera carregat quan les tres enxanetes han fet les seves respectives aletes. El seu sostre està considerat el castell de gama extra més baix, el 9 de 8.

Esquema a vista d'ocell del nou.

El Dotze: aquest castell és una raresa perquè és el castell amb més rengles que s'ha arribat a fer mai. Consta, tal i com indica el seu nom, de dotze rengles. Està format per dotze persones per pis, vuit dosos, quatre acotxadors i quatre enxanetes. Aquestes enxanetes han de realitzar quatre aletes. Només es contarà com a carregat quan les enxanetes hagin fet totes les aletes. El seu sostre és el 12 de 7.

El Tres amb el Pilar o amb Agulla: aquest castell té la mateixa estructura que un tres normal però la diferencia és que mentre es va fent el tres, es va aixecant un pilar a dins del castell. Quan l'enganeta ha coronat el castell exterior ha de baixar per la rengla i l'acotxador entra dins del pilar a fer d'enganeta. Mentre el tres es va desmuntant el

pilar es comença a veure i no es carrega el castell fins que el tres exterior ha estat del tot desmuntat. Llavors el pilar interior s'ha de desmuntar per considerar-lo descarregat. El sostre d'aquest castell és el 3 de 9 amb folre i agulla / pilar.

Il·lustració del tres amb agulla.

El Quatre amb el Pilar o amb Agulla: té el mateix funcionament que el tres amb el pilar, amb la diferencia que el castell exterior és un quatre i que per tant, hi ha una rengla més. Però el funcionament basic és el mateix que el del tres. El seu sostre és el 4 de 9 amb folre i agulla / pilar.

El Cinc amb el Pilar o amb Agulla: té el mateix funcionament que el tres i que el quatre amb l'agulla amb la diferencia que al ser un castell compost, hi haurà tres aletes: la que coronarà el tres, la que coronarà la torre i la que ho farà amb el pilar. Cal a dir que aquest castell no estarà carregat fins que desaparegui l'estructura del cinc i només quedi la del pilar. També és un castell de recent creació, va ser creat pels Castelleros de Vilafranca i el món casteller el va veure per primera vegada l'any 2008.

Els castells aixecats per sota: Aquests castells acostumen a ser castells d'estructura simple però en lloc de pujar els castellers, el castell és aixecat per la pinya. Es podria dir que per fer aquest castell es comença la casa per la teulada perquè els primers pisos en veure's són els últims a pujar en un castell normal. Per exemple: en un pilar l'últim en pujar és l'enganeta, però en aquest cas l'enganeta és el primer casteller en veure que s'enlaira. L'estructura de castell aixecat per sota s'ha fet amb el pilar, la torre i el tres, tot i que en algunes ocasions, s'ha arribat a veure el quatre aixecat per sota també. Per poder fer aquest castell s'ha de tenir una pinya molt forta perquè és aquesta la que aixeca tot el castell.

Tres de set per sota de Castellers de Barcelona

b. Estructura dels castells:

Tal i com he explicat en un apartat anterior, els castells normalment es divideixen en tres parts: la pinya, el tronc i el pom de dalt. En aquest apartat explicaré més detalladament quina funció té cada part dels castells.

b.1, La pinya:

La pinya normalment acostuma a no estar gaire valorada pel públic i passa força desapercebuda. Això succeeix perquè al quedar arran de terra la gent no la mira sinó que mira el castell que hi puja a sobre. Malgrat tot, la pinya té un paper molt important dins dels castells.

La pinya té múltiples funcions, una d'elles és la d'ajudar al baix a suportar més bé el pes del castell, és a dir, la gent que està a la pinya fa força amunt fent disminuir el pes que el baix ha d'aguantar. Una altra és la de donar estabilitat als castellers que formen part del tronc, ja que a l'haver d'aguantar molt pes, l'estabilitat es redueix i fa que hi hagi més possibilitats de que caigui el castell, d'aquesta manera, els segons queden lligats per la cintura i poden aguantar el moviment amb molta més facilitat. Una altra funció molt important que fa la pinya és la de parar el cop en cas de caiguda. Quan un castell cau, el que passa si hi ha pinya, és que els castellers es fan algun cop i en cassos molt extrems, alguna lesió més important. Però si a l'hora de fer castells no hi hagués pinya, l'impacte de la caiguda seria directe contra el terra i en aquest cas, les lesions podrien ser molt més greus del que són habitualment en les caigudes.

b.1.1, Funcions de cada membre de la pinya.

La pinya és el lloc on intervenen la gran majoria de les persones d'una colla i cada una d'elles té una funció assignada depenent de les seves capacitats físiques.

El baix: Tal i com indica el seu nom és una persona no gaire alta i és l'encarregada d'aguantar tota una de les rengles que forma el castell. Depenent dels castells que sigui, hi hauran més baixos o menys. Per exemple, en un 5 de 7 hi haurà cinc baixos.

La crossa: a cada castell hi ha dos crosses per baix. Es col·loquen amb les seves espatlles tocant les aixelles del baix i així l'ajuden a aguantar el castell. Normalment acostumen a ser més baixes que el baix i per això són dones que es poden posar al mig de la pinya sense masses complicacions. A més, aguanten força millor que els homes la sensació d'estar oprimides i sense espai ni per respirar.

El contrafort, cordó o home de darrere el baix: cada baix té un contrafort i la finalitat d'aquest és donar estabilitat al baix per tal que no s'entri⁵, ni s'estiri⁶ durant el castell.

---

⁵ **Entrar-se:** Quan una rengla perd la seva posició i la seva distància inicials respecte a les altres rengles a causa d'un moviment cap endavant. ⁶ **Estirar-se:** Quan una rengla perd la seva posició i la seva distància inicials respecte a les altres rengles a causa d'un moviment cap enrere.

Agulla: és el casteller que es situa davant de cada baix amb les mans creuades. Ha d'agafar els genolls del segon i intentar que no vagi massa endavant. Una altra funció que té és la de comunicar les ordres del baix cap al segon o viceversa.

Els primeres mans: aquesta persona acostuma a ser molt alta perquè ha de situar-se darrere del contrafort i ha d'arribar a agafar el segon. També ha de tenir una gran força de canells i

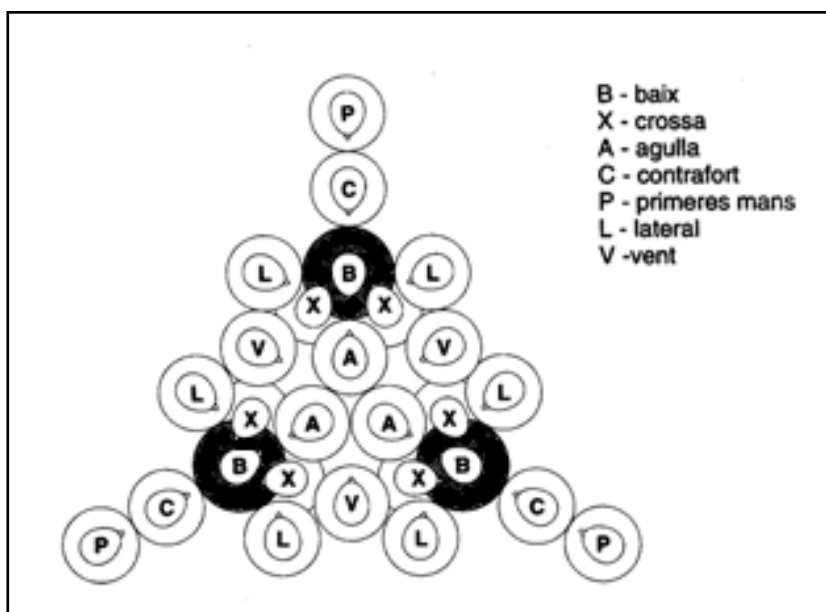
d'avantbraços perquè amb els braços enlairats ha d'agafar el segon per darrere el cul. La seva funció principal és intentar que, durant el castell, el segon no s'assegui més del convenient. Hi ha un primeres per cada rengla. El del seu darrere rep el nom de segones mans.

El lateral: aquest casteller té unes característiques molt similars a les dels primeres però no cal que sigui tan alt perquè només ha d'aguantar per les cuixes al segon. La seva funció és intentar que el segon tingui més estabilitat lateral. Hi ha dos laterals per rengla, un per cada cuixa del segon.

El vent o mà-i-mà: aquesta persona ha de ser molt alta perquè, situant-se entre dos laterals de dos rengles diferents, ha d'aconseguir aguantar els dos segons de les rengles que té al costat i intentar que no s'ajuntin entre ells. Hi ha un mà-i-mà per cada baix.

Explicació de com va col·locada cada persona que forma la pinya.

Il·lustració de on va situat cada persona a la pinya d'un 3.

b.1.2, El folre i les manilles.

La gent moltes vegades ha vist com, en grans castells, hi ha més d'una pinya; una sobre de l'altra. El folre és la segona pinya que es situa a sobre de la primera. Normalment el folre s'afegeix en castells de la gama de nou pisos, excepte amb la torre, la qual amb vuit pisos ja és necessari posar-hi folre i amb el pilar, el qual amb set pisos també requereix folre. Quan a sobre d'aquest folre, o segona pinya, encara es col·loca una tercera pinya, aquesta agafa el nom de manilles. Les manilles són necessàries en castells de gran dificultat com el 3 de 10, el 2 de 9 o el pilar de 8.

En una única ocasió s'ha arribat a veure com, en un castell, s'ha arribat a posar una quarta pinya sobre les manilles. Aquesta quarta pinya és anomenada puntals i es va poder veure en un intent de pilar de 9 amb folre manilles i puntals dels de Vilafranca.

Però com sabem quan hem de fer us del folre, les manilles o els puntals? Per saber-ho es fa servir el Quocient de Carga⁶.

Aquesta teoria ens serveix per saber de forma matemàtica si un castell requereix folre o manilles. El primer que hem de fer és agafar el nombre de persones que hi ha en un castell des dels segons fins l'enxaneta i dividir aquest número pel nombre de baixos d'aquest castell. Per exemple: en un 4 de 7, hi ha 16 persones al tronc (4+4+4+2+1+1) i 4 baixos. Si fem la divisió (16/4 =4), aquest resultat ens diu que cada baix aguanta sobre les seves espatlles una mitjana de 4 castellers.

$$QC = \frac{\text{persones al tronc}}{\text{nombre de baixos}} = \frac{16}{4} = 4$$

Si calculéssim el quocient de carrega del pilar de 7, el 2 de 8, el 3 de 9, el 4 de 9... que són castells que sabem per tradició que van amb folre (normalment), el seu resultat és igual a 6 o superior. A més a més, els castells com el 3 de 10, el 2 de 9 o el pilar de 8, que sabem que van amb manilles, el seu resultat és de 7 o superior. Per tant, els castells que tenen un QC igual o superior a 6 acostumen a portar folre i els que el tenen igual o superior a 7, manilles.

Però hi ha colles que, per la seva gran preparació, han pogut arribar a fer alguns castells que requereixen ajut del folre sense ell com el 4 de 9 net, la torre de 8 neta o la torre de 9 sense manilles. Aquests castells són de màxima dificultat i cal tenir molta força per aguantar el pes i molt equilibri per tal de poder tindre un mínim d'estabilitat durant el castell.

⁶ "El concepte de Quocient de carrega" – Joan Bufarull i Solé-
<http://elpatidigital.wordpress.com/category/ciencia-i-castells/> (visitat el 10/10/11)

b.2. El tronc:

El tronc és la part del castell que va des dels segons, on s'acaba la pinya, i arriba fins el pis que hi ha abans dels dosos. Quan més alt sigui un castell més pisos tindrà i quantes més rengles tingui un castell, més castellers pujaran al tronc.

El segon: és la persona a la que agafa la pinya i li dona més estabilitat. El segon ha d'aguantar tot el pes del castell sense ajuda de cintura en amunt. És un pis que apareix en tots els castells ja que el mínim de pisos reconegut per un castell es de 6 pisos i de 4 en els pilars. Quan el castell és de nou pisos o superior, els segon té l'ajut del folre per afrontar el pes del castell.

El terç: aquest ha de tenir molt equilibri per tal de poder aguantar la resta de castellers que té a sobre seu. Al mateix temps, ha de poder aguantar-se a si mateix. Aquest casteller també apareix en tots els castells. Quan el castell té un QC de 7 o superior, s'afegeixen les manilles que l'ajuden a suportar millor el pes del castell.

Els quarts: apareixen en castells de set pisos i superiors. Si el castell necessita manilles ells seran el primer pis que es veurà sortir. Si el castell necessita puntals, aquests ajudaran als quarts.

Els quintos: apareixen en castells de 8 pisos i superiors. Necessiten un gran equilibri perquè s'han d'aguantar a sobre de quatre pisos sense ajuda de ningú.

Els sisens: aquest pis apareix en castells de 9 pisos i superiors. Necessiten un equilibri semblant al del pis de quintos i ser molt lleugers.

Els setens: aquest és el pis màxim que s'ha arribat a col·locar mai en un castell. Només apareix en els castells de 10 pisos que actualment són el sostre de tot el món casteller. Apareixerien en hipotètics castells superiors a aquests 10 pisos. Necessiten un equilibri molt semblant al dels pisos de quintos i sisens, ser molt àgils i pesar poc.

3 de 10 dels Minyons de Terrassa.

b.3. El pom de dalt.

Aquest part del castell és la que es situa a sobre del tronc. És la més delicada perquè hi pugen nens i nenes ja que són lleugers, elàstics i pesen poc. El pom de dalt està constituït per tres pisos: els **dosos**, l'**acotxador** (**aixecador** o **cassoleta** dependent de cada colla) i l'**enxaneta** o **anxaneta**.

Els dosos: van sempre aparellats de dos en dos. Depenent del castell, s'hauran de col·locar amb les cames juntes o separades per fer que aquest sigui més estable i més fàcil de treballar. Sempre van a sota de l'acotxador i l'enxaneta.

L'acotxador: és el casteller més petit que integra el castell. Això és degut a que, si l'acotxador fos molt gran, l'enxaneta tindria molts problemes per poder fer la travessada i als dosos els costaria molt més aguantar l'estructura. Ha de ser molt hàbil i lleuger per tal de que l'estructura del castell pateixi el mínim possible i no es vegi afectada.

L'enxaneta: és el casteller que puja més amunt de tot el castell i el responsable de dir quan el castell està carregat. L'enxaneta indica que un castell està carregat quan fa una salutació a la plaça des de dalt el castell. Aquesta acció de saludar es diu fer l'aleta. De la mateixa manera que l'acotxador, l'enxaneta ha de ser molt hàbil i lleuger per no fer patir l'estructura del castell al qual puja.

Des de fa uns anys s'ha començat a promoure, des de la Coordinadora de Colles Castellers de Catalunya (CCCC), la utilització dels cascs pels dosos, acotxador i enxaneta per tal que no prenguin mal si hi ha alguna caiguda.

Totes les colles han adaptat aquesta nova mesura de seguretat perquè la seva canalla pugui pujar amb més seguretat i per tal de que no prenguin mal en cas d'una mala caiguda.

Pom de dalt dels Xiquets de Tarragona.

c. La música:

La música podria molt ben ser el record de quan els castells estaven units a la dansa i per tant, podem pensar que per tradició s'ha acompanyat sempre els castells amb música. Però per què serveix la música?

c.1. Quins són els instruments típics?

Per tradició, el fet casteller ha anat sempre acompanyat d'un grup de música. Aquest grup acostuma a estar inclòs dins de cada colla castellera però hi ha colles que lloguen l'equip de grallers perquè toquin a les seves actuacions. El toc que s'acostuma a tocar, normalment, és el mateix en totes les colles però cada una hi pot haver fet les seves modificacions tan en el ritme com en la forma per particularitzar-lo. Aquests tocs acostumen a tocar-se amb la **gralla**. És un instrument de vent i està fet de fusta amb unes anelles de ferro a les puntes. Per poder sonar necessita tenir una doble canya. La gralla acostuma a anar acompanyada d'un **tabal**; instrument de percussió que marca el ritme que ha de seguir l'equip de grallers.

c.2. Per què serveix la música?

L'equip de grallers toca una melodia mentre es fa el castell però, per què serveix aquesta música? Doncs bé, les gralles comencen a tocar el Toc de Castells just quan comença el castell i van tocant tota l'estona fins que l'enganeta fa l'aleta. Llavors, els grallers varien la melodia per indicar a la resta de castellers del tronc i de la pinya, els quals no veuen com va el castell, que el castell està carregat (toc d'aleta). Quan aquest es descarrega els grallers tornen a variar la melodia per indicar que el castell s'ha descarregat amb èxit (toc de sortida). En canvi, quan un castell cau, els grallers deixen de tocar en sec.

Equip de grallers dels Matossers de Molins de Rei

Per tant, els grallers són importants dins la colla perquè, durant la realització del castell, indiquen a la resta de membres de la colla, els quals no poden veure el castell, per on està anant aquest o si falta molt per la carregada o la descarregada.

S'ha de dir que en els castells compostos, on s'ha de fer més d'una aleta, no es consideren carregats fins que els grallers no fan el toc d'aleta. Per exemple, en un cinc de set, els grallers comencen a tocar el toc de castells quan els terços pugen per sobre dels segons. Quan l'enganeta fa la primera aleta, els grallers toquen el toc d'aleta i no es considera carregat fins que no es torna a sentir una altra vegada aquest toc perquè l'enganeta ha de coronar el tres i la torre. Per acabar, quan els terços baixen de sobre els segons, els grallers toquen el toc de sortida per indicar que el castell s'ha finalitzat amb èxit.

d. Indumentària castellerà.

Si vas a veure una actuació castellerà en una plaça, el més normal és que vegis un grup de persones que van totes uniformades igual i si veus una actuació amb més d'una colla, hi haurà persones que vestiran igual, però que es diferenciaran en alguns aspectes.

La indumentària tradicional és:

Els pantalons: per tradició, tots els castellers de totes les colles porten i han portat els pantalons de color blanc. Aquests pantalons han de ser d'un teixit resistent. En cas contrari, a l'hora de pujar es podrien estripar i provocar una caiguda.

Col·locació de les colles que van assistir al concurs de Tarragona el 2008. Es pot veure com estan indicades amb l'escut de la seva colla.

La camisa: és l'element tradicional identificador de cada colla ja que, en cada una d'elles, la camisa és d'un color diferent i porta un escut dissenyat per la colla. La camisa va molt bé per fer castells perquè és d'un material resistent que permet que la gent pugui agafar-la i estirar-la si és convenient. I a part, els peus de la persona que tens a sobre no patinen. Moltes camises acostumen a tenir un coll

llarg per tal que els castellers el puguin queixalar perquè la costura d'aquestes no es clavi a les seves espatlles.

El mocador: Alguns castellers també porten un mocador que, per tradició, acostuma a ser vermell amb puntets blancs. Algunes colles s'han fet posar el seu escut al mocador. Les funcions del mocador poden ser molt diverses, una d'elles pot ser per aguantar la faixa al seu lloc i que al pujar no es desfaci, una altra utilitat del mocador pot ser perquè quan el segones ha d'agafar el primeres, pels canells, les seves mans no rellisquin i així pugui fer més força i ajudar millor al primeres. Hi ha gent que es lliga el mocador al front, una explicació pot ser perquè suen molt i el mocador impedeix que la suor baixi per la seva cara o en el cas de les noies o nois amb els cabells llargs, perquè aquests no els molestin a l'hora de fer el castell. Les crosses el fan servir per evitar que els seus cabells molestin al baix i per protegir les orelles de rebregades.

La faixa: és l'element més important d'un casteller ja que, a part de servir-te com a protecció en cas de caiguda, ajuda a protegir l'esquena. Gràcies a una explicació del programa *Què Qui Com*, que es retransmet pel canal 33, he pogut saber que la caixa toràctica aguanta la part dels pulmons, que a l'estar plens d'aire no són gaire bons per aguantar pes perquè aquest es comprimeix amb facilitat. Però la part de l'abdomen que està ple de líquid, al posar-hi pes a sobre, tendeix a deformar-se, cosa que no es gaire bona per la salut del casteller. Per tant la faixa, que va a l'altura de l'abdomen, el que fa és impedir que aquest es deformi i el tonifica per tal de que el casteller pugui aguantar molt de pes a sobre tal i com ho anomenen en el programa, l'abdomen passa a ser una "Columna hidropneumàtica".

5. Valoració dels castells per la societat: enquestes.

En aquest apartat obtindrè els resultats de les enquestes que he fet a persones castelleres, i a no castelleres, i podré extreure conclusions com ara els valors que la gent creu que aporta a la societat el fet casteller, si s'opina que els castells són perillosos o si els castellers tenen relació amb altres colles i com és aquesta relació.

5.2. Enquesta a persones que són castelleres.

En aquest apartat, he volgut aprofitat el fet de que jo formo part d'una colla castellera per aconseguir que el màxim nombre de persones, omplissin la meva enquesta amb la informació que necessitava. Per això vaig fer unes 100 enquestes en paper i les vaig repartir entre els Margeners, la colla castellera a la qual pertanyo jo. Aquests amb l'ajut d'alguns castellers de Solsona les van acabar totes en només un assaig. Per això vaig decidir fer un bloc a Internet, al qual es pot accedir amb la següent adreça: <http://blogcasteller.blogspot.com/>. Aquest bloc ha rebut amb els mesos de Juny, Juliol, Agost, Setembre i Octubre 807 visites i unes 400 persones han fet les seves votacions depenent de si eren castellers o no castellers. A aquestes 400 enquestes respostes, es poden afegir casi 200 enquestes més que vaig fer en paper, per tant he aconseguit que la gent fes entre 550 i 600 enquestes.

Per poder aconseguir aquesta suma d'enquestes vaig demanar als meus amics que les contestessin ells i si podien, que les passessin a més persones per aconseguir augmentar el

número de vots. Després, vaig fer un escrit a algunes colles castelleres a les que estava subscrit per via Facebook perquè em contestessin la meva enquesta. Per últim, vaig rebre ajut de la Presidenta de Margeners de Guissona, a la qual li havia demanat que envies el link del bloc on havia

The image shows a screenshot of a survey page. At the top, it says 'PATRIMONI DE LA HUMANITAT'. Below that, there is a text block explaining the survey's purpose. The page is divided into two main sections: 'ENQUESTA PER A PERSONES QUE SÓN CASTELLERS' and 'ENQUESTA PER A PERSONES QUE NO SÓN CASTELLERS'. Each section has a progress bar and a 'Canviar tu vot' button. The progress bar for 'LA CONEIXES ELS CASTELLS?' shows 95% (95%) completed. There are also social media icons and a 'Subscriure's a: Minatges (Atom)' link.

Imatge del bloc creat per fer les enquestes.

penjat les enquestes a la Coordinadora de Colles

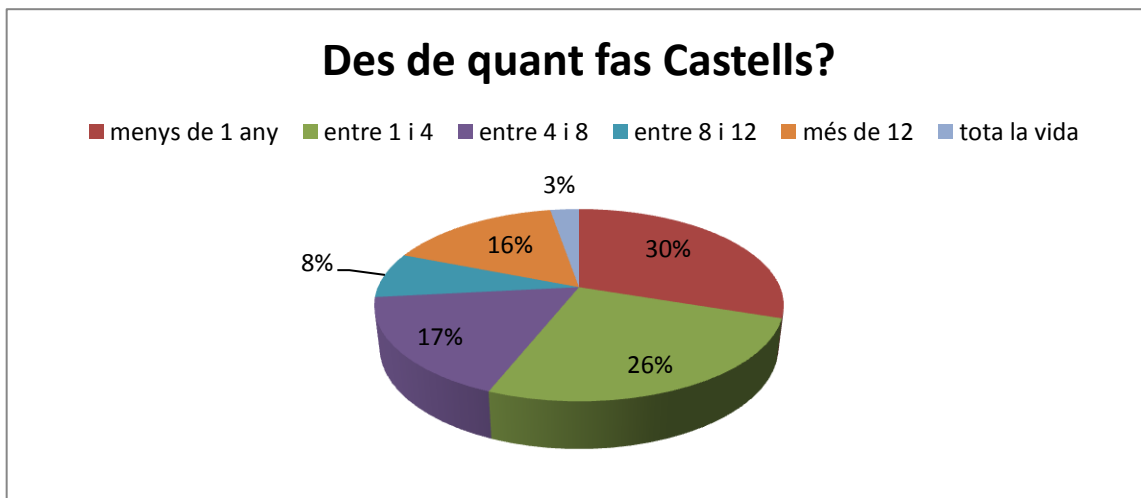
Castelleres de Catalunya (CCCC) i que aquesta fes arribar a totes les colles de Catalunya la meva enquesta, així aquestes la podrien fer arribar a tots els membres de la seva colla i d'aquesta manera poder obtenir uns resultats a gran escala.

Gracies al numerador de visites que vaig aplicar al bloc, vaig poder observar que la meva enquesta havia arribat als castellers perquè es va veure reflectit un augment sobtat del nombre d'enquestes respostes en relativament poc temps.

Amb aquestes enquestes he pogut obtenir els següents resultats:

1- Des de quan fas castells?

Referent a aquesta pregunta, he pogut observar que la majoria de persones (un 30% que representa 122 vots), han votat que fa menys d'un any que fan castells, tot seguit ve un 26% (105 vots) que indica que aquella persona fa entre un i quatre anys que fa castells, després apareix un 17% que indica que hi ha 70 persones que fa entre quatre i vuit anys que fan castells. Acte seguit, trobem un 8% que ens mostra que hi ha 31 persones de les que van fer l'enquesta, que fa entre 8 i 12 anys que fa castells, després trobem un 16% (66 vots) que fa castells des de fa més de 12 anys i un 3% que fa tota la vida que fa castells. Aquest 3% fa referència a 11 persones. En total, aquesta pregunta l'ha arribat a respondre 405 persones.

Que hi hagi 122 vots en l'apartat de menys d'un any fent castells, és causa de que les persones de la colla castellera Castellors de Solsona van omplir algunes enquestes i al ser una colla de nova creació (amb menys d'un any d'història) han sortit aquests resultats. També poden estar donats perquè en aquests últims anys, el fet casteller ha tingut una creixent expectació que ha fet que es creïn colles noves i que la gent hagi decidit formar part d'una colla per fer una activitat tradicional de Catalunya.

També s'ha de dir que la resposta de més de 12 anys fent castells, t'he una amplitud considerable perquè agrupa des dels que fan 13 anys que fan castells, fins als que van començar quan eren nens. Per tant hi pot haver-hi persones que faci molts anys que fa castells, però que no porti tota la vida fent-ne.

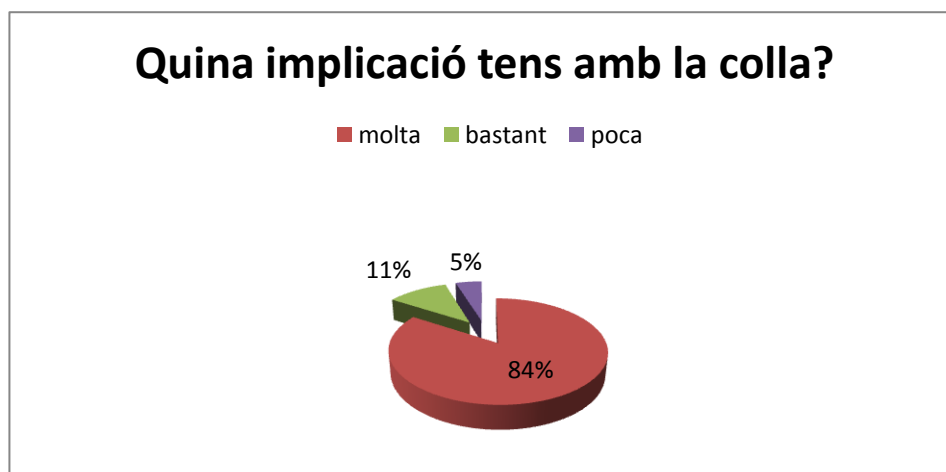
2- Com et vas fer casteller?

Pel que fa a la segona pregunta, més de la meitat de les persones que han contestat l'enquesta (un 60% del total) han respost que es van fer castellers perquè un amic o amiga els hi va portar. Mentre que un 25% de les persones que són castellers, es van apuntar a alguna colla perquè van veure castells en alguna plaça i els van agradar. En canvi només un 6% i un 9% es van fer castellers, respectivament, perquè o bé es tradició allà on viuen o perquè tota la seva família forma part d'una colla.

Les conclusions que jo trec d'aquesta pregunta, és que les colles castelleres obtenen la majoria dels nous castellers a partir de gent que són castellers i porten als seus amics perquè també ho siguin. Per tant, el factor social intervé molt en la capacitat d'augmentar d'una colla.

3- Quina implicació tens amb la colla?

La tercera pregunta és: quina implicació tens amb la colla? Pel que fa als resultats d'aquesta pregunta, el 84% de les persones (335 que han triat aquesta resposta), han respost que tenen molta implicació en la colla. Un 11% només en té bastant. Només un 5% té poca implicació.

Per formar part d'una colla castellera s'ha de tenir una implicació molt gran ja que s'ha d'anar de dos a tres dies de la setmana a assajar i s'ha d'assistir a les actuacions dels caps de setmana. Això implica que, sovint, has de deixar d'anar tan habitualment de festa o amb els amics per anar a assajar les proves dels castells que es volen portar a plaça.

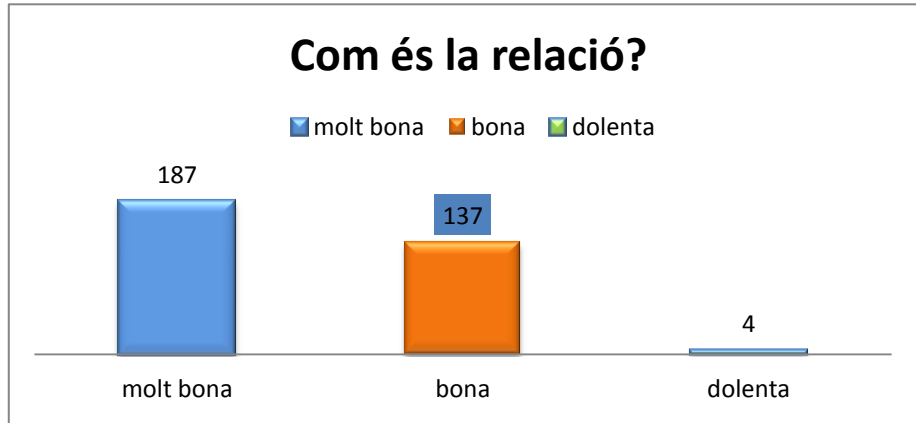
4- Tens relació amb d'altres colles?

La següent pregunta de l'enquesta fa referència a les relacions entre d'altres colles dels castellers. Amb els resultats es pot observar com un 78% dels castellers sí que tenen relacions amb les altres colles, mentre que un 22% no.

Això pot ser perquè vaig fer enquestes a gent de Castellers de Solsona, que al ser una colla de nova creació no han tingut un contacte molt gran amb altres colles castelleres. Per tant és possible que els membres de la colla de Solsona representin el 22% de persones que van votar que no tenen relació amb altres colles. Encara que si passés l'enquesta després de que acabin temporada, els resultats serien diferents perquè haurien estat tot l'estiu fent actuacions amb altres colles i això faria que hi tinguessin relació.

5- En cas que la resposta sigui afirmativa, com és la relació?

La cinquena pregunta estava relacionada amb la quarta i el que volia saber, és com és la relació que tenen les persones amb les colles. El resultat d'aquesta pregunta ha sigut de 187 vots a la resposta de que tenen molt bona relació, 137 a la que tenen bona relació i 4 vots a la resposta de mala relació.

Les conclusions que puc extreure són: que entre els castellers, en general, hi ha bona relació, fins i tot d'amistat. Encara que pots trobar gent que per algun motiu té una mala relació o una relació de competitivitat entre d'altres colles. Des del meu punt de vista, crec que aquesta mala relació fa que es destrueixin valors castellers com el de cooperativisme o el de relació.

6- Participes en activitats extracastelleres (activitats de la teva colla però que no són fer castells)?

Pel que fa a la pregunta número sis, que fa referència a les activitats extracastelleres a les que participen els castellers, he pogut veure que el 85% dels castellers sí que participen en aquestes activitats. Mentre que l'altre 15% no ho fa.

Aquests resultats em diuen que molta gent s'apunta en aquestes activitats perquè les pots fer amb tota la família, són relativament econòmiques i perquè pot ser que els teus amics també s'apunten a fer-les. A part, al ser activitats on hi ha molta gent, pots tenir moltes relacions i passar una bona estona.

7- Participes en activitats intercastelleres (activitats que no són fer castells en que es relacionen diverses colles)?

La pregunta número set, on preguntava si la gent participa en les activitats intercastelleres, he pogut observar que els percentatges baixen respecte a la pregunta anterior, ja que de respostes positives només n'hi ha un 67% i de negatives un 33%. Això em fa pensar que la gent no assisteix tant a les activitats intercastelleres com el torneig de futbol intercasteller, perquè s'ha de pagar un pel més, sovint t'has de desplaçar i a vegades hi ha un límit d'edat. EX: el torneig de futbol intercasteller costa 20€ la inscripció, hi ha un límit d'edat de 16 anys com a mínim per jugar, i cada any es celebra en una ciutat amb colla castellera diferent (el de l'any 2011 es va celebrar a Granollers on l'organitzaven els Xics de Granollers).

8- Creus que els castells aporten valors a la nostra societat?

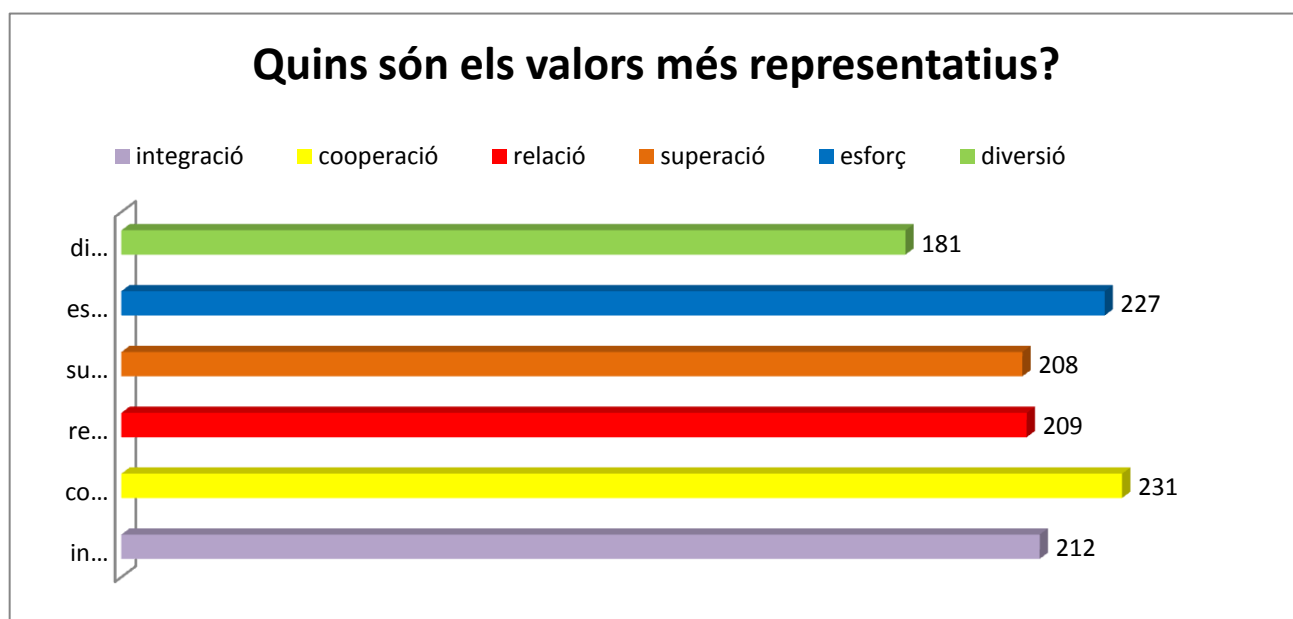
La vuitena pregunta tractava sobre si els castellers creuen que el fet casteller aporta valors a la nostra societat. El resultat ha sigut el següent: 391 persones (un 99%) que creuen que els castells sí que aporten valors a la nostra societat i 2 persones (un 1%) que creuen el contrari.

Des del meu punt de vista crec que els castells sí que aporten valors a la societat, ja que mirant un castell pots veure com la gent s'esforça per ser millor, es relacionen i cooperen entre ells per aguantar el castell, es pot veure com hi ha una integració racial, ja que pots veure gent de països diferents i sobretot pots veure com els més petits es diverteixen jugant entre ells i sobretot fent els castells. Hi ha cohesió social i treball intergeneracional.

9- En cas afirmatiu, diguis quins són els valors més representatius?

La pregunta número 9 està molt lligada a la pregunta anterior, ja que el que es preguntava era quins valors d'una llista consideraves més representatius. En aquest apartat, només m'he basat en les votacions fetes a partir del meu bloc, perquè no tota la gent que va respondre l'enquesta que vaig fer amb paper, va entendre com s'havia de contestar aquesta pregunta i els resultats no haguessin concordat amb el que jo volia.

Els resultats d'aquesta pregunta són: que la cooperació és el valor més valorat, ja que suma un total de 231 vots, tot seguit trobem l'esforç, que té un total de 227 vots. Tot seguit hi ha amb 212 vots la integració, amb 209 la relació i amb 208 la superació. Per acabar, podem trobar amb 181 vots la diversió.

Amb aquests resultats podem arribar a les conclusions següents: la major part de la gent creu que la cooperació és el valor més representatiu en el món casteller. Des del meu punt de vista és així, ja que si no hi hagués cap interès per part de les persones en cooperar per aixecar els castells, aquests no existirien. Perquè és amb la unió i la voluntat de les persones que es coopera i s'aconsegueixen aixecar els castells. Si cada casteller volgués anar per individual, no podria fer mai cap castell ell sol.

L'esforç és el següent valor més votat i crec que és aquest valor és un de molt important, perquè sense l'esforç personal de cada casteller no es podria arribar a fer res.

Acte seguit ve la integració, jo crec que és molt positiva aquesta integració en el món casteller dels nouvinguts, ja que és un lloc on pots aprendre un element cultural, pots fer relacions amb la gent del poble i és més fàcil que aprenguis a parlar l'idioma d'aquell país perquè per relacionar-te el necessites.

Després venen amb la diferència d'un vot els valors de relació i superació. Al igual que els altres, crec que són molt importants per poder fer castells, ja que sense la superació la gent no sentiria la necessitat d'esforçar-se per aconseguir els castells i sense la relació, entre els castellers, molts dels castells no s'aconseguirien perquè la gent no sabia el que vol el del seu costat, davant, els de sota seu o els de sobre seu ...

Per últim i no menys important, hi ha la diversió, aquest ha sigut el valor menys votat, tot i que crec que sense ell la gent no aniria a fer castells. Si durant un assaig, o una actuació o una sortida no et poguessis divertir, la motivació de la gent baixaria. El motiu principal és perquè al ser una activitat amateur la gent no cobra diners, per tant si la gent no s'ho passa bé, no té cap motiu per quedar-se a fer castells.

10- Trobes que les gralles són:

Com a desena pregunta, vaig fer la qüestió: "trobes que les gralles són:" les respostes d'aquesta pregunta són pel 75% de les persones imprescindibles, pel 22% només necessàries i per un 2% tan i fa si no hi són. Les conclusions d'aquesta pregunta són: les gralles són imprescindibles per al 75% de les persones perquè les ajuden a saber per on va el castell i sense aquesta ajuda es senten desconcertats i no saben si ha de fer més força o no.

Pel que fa a l'opció de si les gralles són necessàries o imprescindibles (22 i 75% respectivament), la majoria han triat aquesta opció perquè les gralles marquen quan un castell està carregat i/o descarregat i perquè ajuden a saber per on va el castell. Malgrat tot, la gent del castell no els hi fa gaire cas perquè estan massa concentrats en la seva feina.

I les gralles tan hi fa si no hi són, passa que en algunes colles, s'ha d'arribar a llogar un grup de grallers exterior a la colla perquè en aquella no hi ha ningú que vulgui tocar la gralla. A part, es pensa que si s'ha de fer un castell sense música tampoc no passa res, ja que el fet de que hi hagi gralles o no, no afecta directament a l'estructura del castell. Per tant, algunes colles decideixen prescindir d'elles.

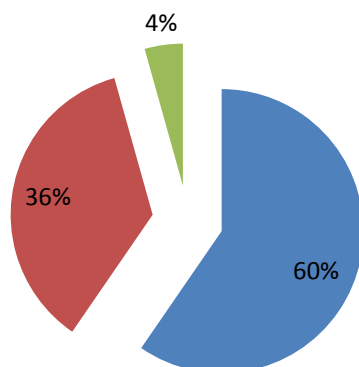
11- Creus que la canalla ha de portar:

Com a onzena i última pregunta de l'enquesta a persones castelleres, vaig fer la pregunta sobre quina protecció ha de portar la canalla i les respostes van ser d'un 60% (233 persones) a la resposta de que cal casc i protector bucal, d'un 36% (141 persones) que només cal casc i d'un 4% (17 persones) no cal protecció.

Creus que la canalla ha de portar:

■ casc i protector bucal ■ casc ■ no cal protecció

Amb aquests resultats podem saber que hi ha un 60% de persones que volen una sobre protecció de la seva canalla, ja que cada vegada que s'ha implantat un nou model de protecció ha sigut a causa d'algun accident amb anterioritat, com el casc d'enganxa i acotxador (2004) a ran de les lesions que patien la canalla al caure o casc de dosos (2006) a ran de la mort d'una nena de Capgrossos de Mataró l'any 2006. Per això trobo encertat que vulgui prevenir. Però cada vegada que s'ha implantat un nou model de seguretat la CCCC l'ha estudiat a fons per saber si aquell model era el suficientment segur i en el cas del protector bucal, la CCCC no ho ha provat.

El 36% només creuen que és prescindible el casc perquè és el que marca la Coordinadora de Colles Castelleres de Catalunya i perquè no s'ha fet cap estudi de l'efecte protector que té un protector bucal en les caigudes.

El 4% creu que no cal cap tipus de protecció ja que no creuen que els castells comportin cap tipus de perill i perquè des de sempre s'han fet sense aquesta. Jo crec que estan equivocats i que si fent servir noves tècniques de protecció es poden evitar lesions, s'han d'aprofitar. A part, estic segur que si fa dos-cents anys hi haguessin hagut cascs per la canalla, els castells s'haguessin fet amb la canalla protegida. Perquè per sobre de tot, el que es vol és que els més petits de la colla prenguin el menor mal possible en cas de caiguda.

Conclusions generals de l'enquesta a persones que són castelleres:

Des del meu punt de vista, crec que dintre del món casteller està ben vist el fet de fer castells. Tot i això, hi ha persones i colles que tenen punts de vista diferents. Segons la meua visió, una colla castellera són totes les persones que en formen part, des de l'enganeta fins als grallers passant per les crosses, les agulles, els segons, el folre, etc. Per això, m'ha semblat impactant que hi hagi persones que donin tan poc valor a l'equip de grallers de la seva pròpia colla.

Un altre punt que m'ha impactat ha sigut el fet que hi hagi gent que pugui dir que la seva relació amb les altres colles (les 62 en total) és dolenta. Aquesta resposta m'ha semblat curiosa perquè des d'un punt de vista extern als castellers, quan els veus, pots observar amb molta claredat que es basen i es fonamenten amb la col·laboració dels uns amb els altres. Per tant, si que pots tenir relacions amb altres colles que siguin més bones o més dolentes, però el que no pot ser és que tinguis una mala relació amb totes les colles de Catalunya, les illes Balears i la part sud de França (Catalunya nord).

Tot i això, he pogut veure que dins del món casteller hi ha un element social i de cooperació molt gran. Això ho he pogut observar amb les respostes de les enquestes i amb la magnitud de gent que s'ha mobilitzat i m'ha contestat l'enquesta.

Tot hi haver fet aquestes conclusions generals, he de dir que també hi ha una petita reflexió individual de cada una de les preguntes, en la que analitzo els resultats punt per punt.

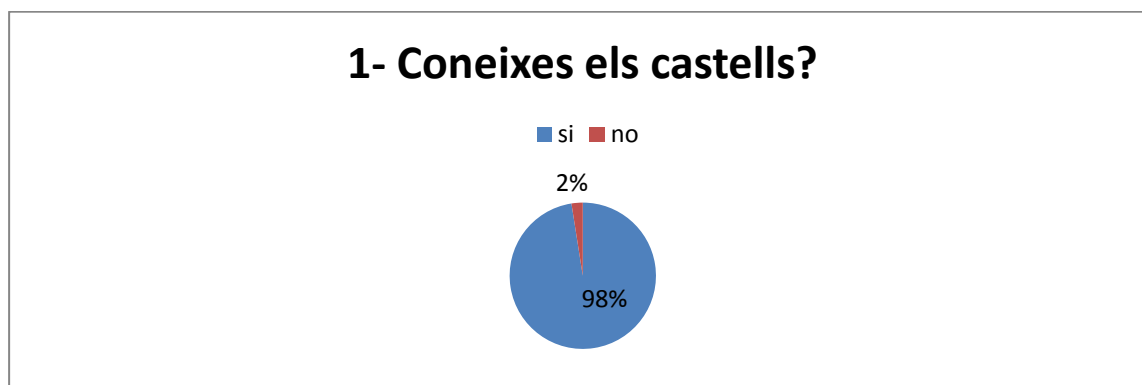
5. 2. Enquestes a persones que no són castelleres.

A part de fer les enquestes a les persones castelleres, també vaig fer un segon model d'enquesta a persones que, en aquest cas, no són castelleres.

Per aconseguir els resultats de les enquestes, vaig fer un centenar d'enquestes en format paper, de les quals en van contestar entre unes seixanta i setanta aproximadament i llavors també vaig penjar-la al la pàgina Web que vaig crear perquè així la pogués contestar més gent. S'ha de dir que tot i haver-la penjat a Internet, l'ha contestat molt menys gent que la de persones castelleres (només una centena). Això fa que el nombre d'enquestes contestades per les persones no castelleres sigui d'unes 160 / 170, que sumades a la resta d'enquestes dona un total d'unes 550 a 600 enquestes aproximadament.

1- Coneixes els castells?

Aquesta pregunta ha obtingut un 98% dels vots (157 del total de 161) a la resposta positiva, això vol dir que la resposta negativa només ha obtingut un 2% de vots (4 de 161).

Això vol dir que la major part de la gent que ha contestat aquesta pregunta ha vist en algun moment de la seva vida com els castellers portaven a terme alguna de les seves construccions. A dia d'avui, això s'ha facilitat molt perquè els mitjans de comunicació estan molt millor que fa uns anys i a part, la presència de colles castelleres s'ha incrementat en tot el territori Català. De dos colles fa dos-cents anys a 62 en l'actualitat.

També crec que hi ha tingut una importància especial el fet de que cada vegada s'estiguin intentat castells més alts i més importants. Això fa que les colles que els realitzin passin a formar part de l'història (els dos 3 de 10 descarregats per Minyons de Terrassa, les torres de vuit sense folre dels castellers de Vilafranca ...).

2- Com els has conegut?

Com a respostes d'aquesta pregunta, he obtingut que el 23% (33 vots) els ha conegut pels mitjans de comunicació, un altre 23% (34 vots, un més que l'anterior resposta) els ha conegut per algun amic o amiga que els hi ha ensenyat. Acte seguit ve un 3% (referent a 4 vots) que

els coneix per els tallers escolars que algunes colles decideixen fer als centres educatius de les seves rodalies. Per últim, trobem que el 51% de les persones que han votat (unes 73 persones) els han conegut perquè els han vist en alguna plaça.

Això vol dir que tot i estar molt avançades les tecnologies de la comunicació, la major part de persones, els ha conegut perquè formen part de la nostra cultura i perquè els castellers acostumen a fer les diades castelleres els caps de setmana (dia que la gent té festa) i en un lloc públic i simbòlic de la ciutat (la plaça de l'ajuntament normalment). També s'ha de dir que les persones castelleres fan molta publicitat del seu hobby, per tant no és estrany que hi hagi gent que conegui els castells gracies amb algun amic o amiga casteller. Per últim dir que les colles castelleres fan els cursets a les escoles per atraure canalla a la colla, tot i això moltes vegades el resultat no és el desitjat perquè normalment són els pares els que porten a la canalla a fer castells i no a l'inrevés.

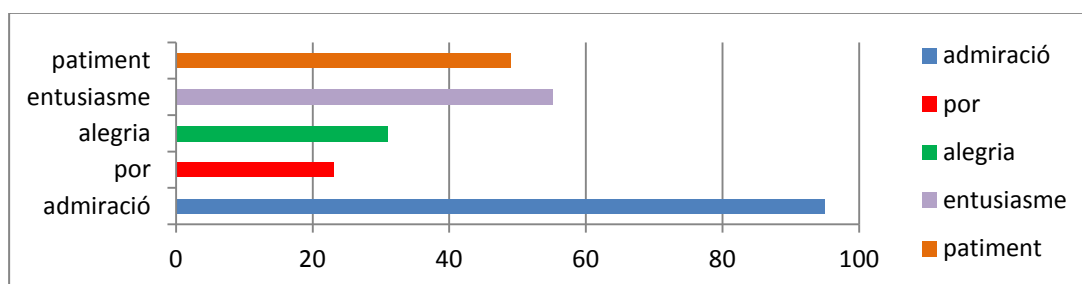
3- Has vist mai algun castell en directe?

La tercera pregunta ha obtingut un resultat positiu de 132 vots (un 86%) i un resultat negatiu de 21 vots (14%).

Això demostra que la major part de la gent ha vist en algun moment de la seva vida, en alguna plaça, alguna colla castellera fent castells. Això es degut al gran nombre de sortides que es fan durant una temporada, i a la quantitat de colles que fan sortides a diferents places de Catalunya. Així doncs, qui no ha vist un castell en directe, ha sigut perquè no ha volgut veure'l.

4- En cas afirmatiu, podries dir quin sentiment vas tindre?

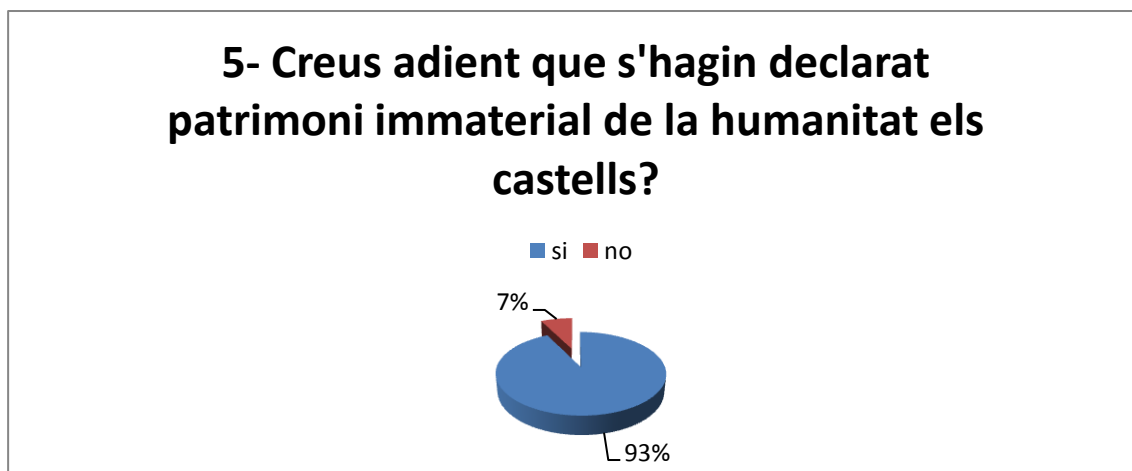
En aquesta pregunta es podien respondre diverses opcions, l'admiració ha obtingut 95 vots, tot seguit ve la por amb 23 i l'alegria en 31, després ve l'entusiasme amb 55 i amb 49 vots hi ha el patiment.

Totes aquestes emocions són les que senten les persones al veure com un castell s'enlaira, com tremola i pensen que cauran, quan els carreguen i descarreguen, etc. són totes aquelles emocions que les persones experimentem amb tanta força que no es poden expressar amb paraules en el mateix moment en que les vius. Pocs actes de la vida poden tenir tantes emocions juntes en tant poc temps.

5- Creus adient que s'hagin declarat patrimoni immaterial de la humanitat els castells?

De la següent pregunta, ha obtingut un 93% dels vots (138) amb resposta afirmativa i només un 7% (11 vots) amb resposta negativa.

Que els castellers fossin declarats patrimoni immaterial de la humanitat els ha fet agafar un caràcter mundial, tenen una protecció especial, s'intentarà no perdre's aquesta cultura i a part, ara tenen més importància que altres festes culturals, és com si haguéssim agafat una llista amb totes les festes del món, i haguéssim marcat amb groc els castells. Això vol dir que és una festa pròpia de Catalunya que pot gaudir d'uns privilegis. Que entressin a formar part d'aquest grup reduït, també ha fet que s'hagin globalitzat. Ara, es coneixen a tot el món i s'estan fent reportatges especials, com la pel·lícula "Enxaneta en 3D" estrenada en els cinemes catalans el 18 de novembre de 2011 o l'emissió de documentals a l'estranger com la notícia de les festes de Santa Tecla (Tarragona) emesa a la televisió francesa "TV France 1"⁷, o un article a la pàgina web de "Sant-Pont-de Thomières"⁸.

A part, que tanta gent hagi votat la opció positiva em fa veure que moltes persones estan orgulloses de que es faci públic mundialment un acte cultural propi de la seva terra com són els castells.

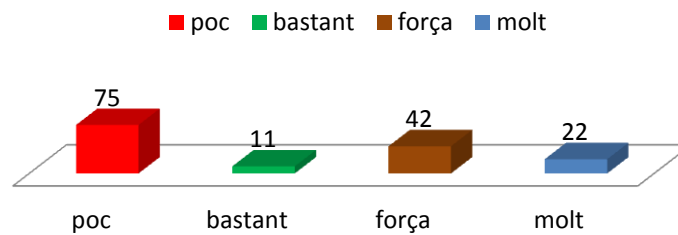
6- Coneixes els vocabulari casteller?

Pel que fa als resultats d'aquesta pregunta, ha sortit que 75 persones coneixen poc el vocabulari casteller, només 11 persones el dominen bastant, 42 persones el dominen força i per últim, 22 persones el dominen molt.

⁷ <http://videos.tf1.fr/jt-13h/la-pyramide-humaine-de-tarragone-6728260.html> Pàgina web on es veu el vídeo retransmès per TF1 (10/10/2011).

⁸ <http://saintponsdethomieres.blogs.midilibre.com/archive/2011/10/25/une-fete-de-la-chataigne-humide-mais-reussie.html> Pàgina web de Sant-Pont-de-Thomières (13/11/2011).

6- Coneixes el vocabulari casteller?

A la resposta de poc, pot haver donat aquest resultat perquè vaig passar l'enquesta a persones que habiten en llocs on no hi ha tradició castellera (la Segarra, el Solsonès, ...), en canvi, la resposta de molt i força pot haver obtingut aquests resultats perquè també vaig fer arribar la meua enquesta a llocs de llarga tradició castellera com (Valls, Tarragona, Terrassa, Vilafranca, ...), aquestes zones apleguen una gran quantitat de gent que té afició pels castells, per tant es normal que es sàpiguen el vocabulari que es fa servir que aquest món, podríem dir, que han après a parlar l'argot casteller.

7- Coneixes les parts d'un castell?

En aquesta pregunta, les respostes han estat molt equitatives, ja que la resposta positiva ha obtingut un 53% dels vots (80) i la negativa un 43% (71).

Això es degut a la suma dels resultat de la pregunta anterior, els que saben bastant, força i molt de castells han contestat que si que coneixen les parts d'un castell. Mentre que els que coneixen poc el vocabulari, han respost que no les coneixen. Hi ha hagut algun cas on algú que coneix poc el vocabulari, ha respost que si que sap diferenciar les parts d'un castell, això pot vindre donat perquè sap quina funció té cada part, però no sap el seu nom en concret o ve perquè només coneix algunes de les parts més importants (enxaneta, pinya ...).

8- Creus que els castells són perillosos?

Les respostes d'aquesta pregunta també han esta molt igualades amb un 51% (79 persones) que no són perillosos els castells i amb un 49% (75 persones).

Doncs bé, s'ha de dir que els castells són menys perillosos que altres esports com el futbol, per exemple, en una temporada, un equip de futbol té més lesions que no pas una colla castellera. Arran de la mort d'un casteller aquest any, la CCCC va fer un comunicat on explicava que en una temporada castellera es fan uns 7000 castells, dels quals només en cauen un 3,5% de tots els que es fan (aquesta xifra s'ha anat reduint amb els anys).

A part, cada vegada més, els castellers prenen consciència del risc que comporta fer castells i s'estan aplicant noves tècniques de prevenció com ara l'haver de posar casc als dosos, a l'acotxador i a l'enxaneta, el fet de fer posar un protector bucal als més menuts o assajar amb una xarxa de seguretat al voltant dels castells. També s'ha de dir que algunes colles castelleres es troben fins a tres vegades a la setmana per tal d'assajar els castells que es portaran a plaça i així mirar de perfeccionar la tècnica i evitar que caiguin.

Tot i això m'ha sorprès que hi hagin més persones que creguin que els castells no són perillosos, ja que moltes vegades quan preguntes “Què vols venir a fer castells?”, la gent et respon que no, que li fa por el fet de que li puguin caure a sobre. I és que la gent normalment ens quedem amb les imatges impactants que en aquest casos són les caigudes, tot i veure'n poques, recordes que un castell va caure abans de recordar que un altre és va descarregar.

Conclusions generals de les enquestes a persones no castelleres.

Des del meu punt de vista, la valoració general de les persones no castelleres sobre els castells és positiva. Gairebé totes les persones que han votat han vist un

castell a la seva vida com a mínim. La gran majoria creuen adient que s'hagin declarat patrimoni immaterial de la humanitat. Això és un punt a favor perquè vol dir que les persones de Catalunya s'estimen la seva cultura.

També s'ha de dir, però, que fora de la zona castellera per tradició (Camp de Tarragona), la gent no té un coneixement gaire extens sobre com es fan els castells ni quin és el seu argot particular. Tot i això, s'estan creant colles on fins ara no n'hi havia arribat a haver-hi mai, per exemple a la província de Lleida, aquest any 2011, s'ha creat la tercera colla, els Castellers de Solsona.

A part, també s'està fomentant aquesta practica des de les universitats, a dia d'avui ja hi ha 7 colles en les que només i participen joves que estudien en les universitats de Catalunya.

També crec que es podria fomentar una mica més a les escoles el fet de fer tallers i xerrades tan del fet casteller com d'altres activitats culturals com són els diables, els geganters, els balls de gitanes... entre molts altres.

Tot i això, estic molt satisfet amb els resultats de les enquestes i molt content per la quantitat de gent que ha volgut contestar les meves preguntes.

Tal i com he fet amb les conclusions anteriors, dir que també hi ha una petita reflexió individual de cada pregunta en aquest apartat.

Prova de 4 a la xarxa del local de Margeners de Guissona.

6. Les colles:

Des de fa uns anys, el món casteller ha experimentat un augment del nombre de colles que no s'havia vist gairebé mai en els dos-cents anys de tradició. A part, des que es van declarar Patrimoni immaterial de la humanitat per la UNESCO, s'han internacionalitzat i han sigut notícia en diferents països.

També s'ha de dir, que s'han pogut veure colles Catalanes actuant a diferents zones del món, com la colla Vella dels Xiquets de Valls a Xangai, els castellers de Vilafranca a Xile o la Índia i fins i tot colles més petites com els Margeners de Guissona a França o Itàlia.

6.1. nombre de colles:

En l'actualitat, i segons la Coordinadora de Colles Castelleres de Catalunya, hi ha apuntades al seu registre un total de 62 colles. Tot i ser un nombre tan gran, el de les colles que hi ha apuntades avui, encara no superen a les 63 colles que hi van haver fa una dècada. També s'ha de dir, que aquest any 2011 ha aportat al món casteller 3 de les 62 colles que hi ha actualment (Castellers de Solsona, la Colla Castellera Jove de Barcelona i els Passerells del TCM).

6.2. Les colles Universitàries:

Les colles universitàries són colles ben peculiars, avui en dia hi ha set colles castelleres universitàries, de les quals tres estan inscrites a la CCCC. Aquestes colles tenen la peculiaritat de que tots els seus membres són estudiants de les universitats. Això vol dir que són nois i noies que com a mínim tenen 18. El fet de que tots els seus membres tinguin aquesta edat, vol dir que tots els castells pesen molt més, ja que no és el mateix que pugui una enxaneta de deu anys que pesi entre 20 i 30 kilograms, a que pugui una enxaneta de 22 anys i pesi entre 40 i 50 kilograms.

El que passa, és que no solament pesa més l'enxaneta, sinó que també pesa molt més tot el castell, i per tant, s'ha de tenir molta més força. Un cas clar de que les estructures pesen més, és el fet de que en una colla universitària el quatre de vuit ha de portar folre, al igual que la torre de set o el pilar de sis. Mentre que en les colles normals, aquests castells porten folre quan s'augmenta la seva alçada en un pis (el quatre de nou, la torre de vuit o el pilar de set).

Torre de set amb folre dels Marracos de la Universitat de Lleida.

A dia d'avui, les set colles castelleres universitàries són: els Marracos de la Universitat de Lleida, els Ganàpies de la Universitat Autònoma de Barcelona, els Arreplegats de la Universitat de Barcelona, els Emboirats de la Universitat de Vic, els Passerells del TCM (Tecno Campus Mataró Maresme), els Pataquers de la Universitat Rovira i Virgili i Xoriguers de la Universitat de Girona.

Escuts de les diferents Colles Universitàries.

6.3. Localització de les principals Colles castelleres.

Segons els seguiment de la pàgina web del concurs de Tarragona⁹, aquesta temporada 2011, les 20 primeres colles són:

- 1 Castellers de Vilafranca 25620
- 2 Colla Vella dels Xiquets de Valls 12607
- 3 Minyons de Terrassa 12398
- 4 Colla Jove Xiquets de Tarragona 11430
- 5 Capgrossos de Mataró 9265
- 6 Xiquets de Tarragona 8922
- 7 Colla Joves Xiquets de Valls 7536

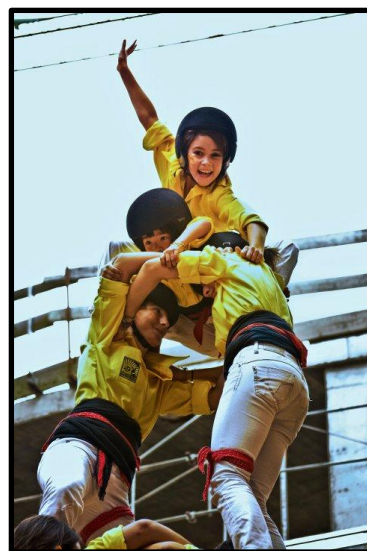
⁹ <http://www.concursdecastells.cat/ranqing-estrella> . Pàgina web concurs de castells. (12/12/11).

- 8 Castellans de Sants 7015
- 9 Castellans de Barcelona 4866
- 10 Castellans de la Vila de Gràcia 4776
- 11 Castellans de Sabadell 4694
- 12 Castellans de Lleida 4310
- 13 Xiquets de Reus 4286
- 14 Sagals d'Osona 3601
- 15 Castellans de Sant Cugat 3554
- 16 Marrecs de Salt 3309
- 17 Xicots de Vilafranca 3184
- 18 Bordegassos de Vilanova 3035
- 19 Margeners de Guissona 3003
- 20 Nens del Vendrell 2988

Com es pot observar, gairebé totes les colles són de ciutats amb un gran nombre d'habitants com Barcelona (tres de les 5 colles), Vilafranca (dues de les tres colles), Terrassa (una de les dues colles), Lleida, Girona, Sabadell, Tarragona (dues de les quatre colles), Mataró, etc. També hi ha colles amb una llarga història al seu darrere com la Joves Xiquets de Valls o la Vella Xiquets de Valls. Però s'ha de dir que en mig d'aquestes grans colles, hi ha una colla que és de recent creació i que no és ni d'una població gaire gran, ni de la zona castellera tradicional (Camp de Tarragona), aquesta colla és la de la Segarra, els Margeners de Guissona. Que una colla com aquesta hagi pogut arribar a un lloc tan alt com aquest és a causa de que han fet una temporada molt bona (en un apartat que hi ha més endavant es fa un seguiment de la temporada i una comparació entre la del 2011 i la del 2010).

6.4. La incorporació de la dona en les colles castelleres.

Els castells, des de que van començar ara fa dos-cents anys fins als anys vuitanta del segle XX, havien estat formats per homes i fins i tot es feia estrany que i participessin les dones. Però això va canviar quan en algunes colles van començar a entrar-hi dones i van ocupar posicions en les que no se les havia vist mai fins aquell moment. Això va ser possible gràcies a que sovint són més menudes i pesen menys que els homes, per això acostumen a ocupar pisos superiors en els castells. També han estat substituïdes dels homes en algun altre pis inferior, ja que algunes vegades, una dona pot tenir la força adequada, tenir la mateixa mida que l'home que anava en aquella posició, però tenir un pes molt menor. Aquests seguit de fets, sumat a l'agilitat i al capacitat d'aguant, més gran que la dels homes, han comportat que a moltes colles hi hagin dones en l'actualitat. Per tant, podem dir que la introducció de les dones en les colles castelleres ha alleugerit els castells. Però apart de constituir el tronc, moltes de les crosses que ajuden al baix, també són dones. Això és perquè són força menudes, per tant es poden posar en llocs on els homes no poden i perquè tenen una gran capacitat de resistència, i per tant poden ocupar la posició de crossa sense cap tipus de problema.

Pom de dalt femení dels castellers de Solsona.

7. Persones que hi ha dins d'una colla:

En una colla castellera no hi ha fronteres que impedeixin l'entrada a ningú, per tant, et pots trobar tot tipus de persones, des d'homes fins a dones, des de vells, fins a nounats, des de la persona que mai s'ha mogut del lloc de residència, fins al que ve des de l'altra punta de món, des del solter, fins al que porta vint-i-vuit anys de casat i té cinc fills. Per tant, podríem dir que les colles castelleres no tanquen la porta a ningú, ja que tothom hi té unes funcions determinades. Amb l'objectiu de que les persones s'integrin en les colles s'han portat a terme projectes com el de "Tots som una colla", en el que van participar les colles de les poblacions amb més immigració o un que anava destinat a la integració de les persones invidents. Qualsevol persona, pot entrar a formar part d'una colla castellera, l'únic requisit que fa falta, és que tingui ganes d'entrar-hi. No és un requisit indispensable la bona forma física, ja que a més dels que fan un castell, també es necessiten persones que vigilin la canalla, facin fotos, portin la paradeta dels records, incitin a la gent a posar-se a la pinya ...

8. Seguiment de la creació d'una colla (Castellers de Solsona).

La colla Castellers de Solsona és una de les més noves de totes. El dia de la trobada a Valls per les festes Decennals de la Candela van fer la seva primera actuació, i la seva inauguració va tenir lloc a Solsona el dia 18 de juny, en la que va fer la seva primera actuació amb la camisa groga. S'ha de dir que aquesta colla ha tingut una gran evolució aquesta temporada, ja que sent la primera de la seva curta existència, ja ha aconseguit nombrosos castells de sis, descarregar els seu primer quatre de set i el pilar de cinc. A continuació hi ha una petita entrevista que he fet al cap de troncs d'aquesta colla.

8.1. Entrevista amb el cap de troncs de Castellers de Solsona: David Manzano.

1- D'on va sortir la idea de crear una colla a Solsona?

La idea va sortir d'un grup de joves, que després de presenciar les actuacions dels Salats de Súrria dels dos últims anys per l'11 de Setembre a Solsona van tenir la valentia d'engegar el projecte. Van ser els encarregats d'organitzar uns tallers, que amb l'ajuda de facebook per fer la difusió, van ser un èxit immediat.

2- Com es va portar a terme la seva creació?

Després d'aquest tallers, quatre en total, varem fer una assemblea amb la gent que havia vingut als tallers per decidir si seguïem amb el projecte, i per unanimitat va sortir que si. A partir de llavors ja ens vam constituir com a colla i vàrem començar a funcionar com a tal amb Junta tècnica i administrativa. Tant la Junta Tècnica com Administrativa es van decidir en aquesta assemblea de constitució.

3- Perquè vas decidir fer-te cap de troncs?

Durant els primers tallers, la majoria de gent que hi va assistir eren joves entre 14 i 16 anys, i jo era dels pocs majors de 18 anys que hi havia. En aquell moment la persona que va començar a portar una mica la veu als tallers era el Jaume (actual cap de colla i pare de 2 castelleres) i ell em va proposar que li donés un cop de mà per poder controlar una mica els tallers. Un cop acabats els tallers i en el moment de decidir qui formava part de la junta tècnica, el Jaume va ser escollit cap de colla per unanimitat i llavors ell em va proposar ser cap de troncs i jo vaig acceptar sense pensar-m'ho.

4- Has tingut algun tipus de problema per decidir a qui fer pujar en cada moment?

Els castells tenen la seva part col·lectiva i la seva part egoista, i segurament el tronc és la part més egoista, però jo sempre tinc una cosa clara i és que al tronc hi puja el casteller que millor ho fa en cada posició, perquè no podem oblidar mai, que a dalt de tot d'un castell sempre hi ha canalla i la seguretat és primordial. Llavors, partint d'aquesta base, les meves recomanacions de tronc al cap de colla sempre van en aquesta línia. Tot i així, sempre tens algun casteller al que li agradaria pujar més i pensa que li tens mania o que tens preferències per altres per

amistat, però la temporada és llarga i tothom pot tenir el seu moment si treballa per aconseguir-ho. Els problemes els tindria si realment fes pujar algú per amistat i no estigués realment preparat, però si les coses es fan bé, la gent al final valora els resultats i les oportunitats que se'ls hi donen.

5- Com ha sigut el primer any de vida d'aquesta colla?

Realment falten adjectius per poder-la definir. Ha sigut una cursa de superació constant que ens ha portat a tenir moments d'alegria desbordant. La sensació de treballar durant mesos per fer un castell nou i quan arriba el dia a plaça que surti perfecte i es pugui descarregar es una sensació indescriptible. També cal dir que per poder arribar fins aquí no tot ha sigut un camí de roses, perquè hem tingut moments difícils, de decisions complicades i a vegades no compreses per part de colla, però al final hem pogut complir tots els objectius que ens havíem marcat i superar-los amb escreix. En la primera temporada consolidar els castells de 6 i acabar per Diada amb un 4 de 7 i el pilar de 5 no ens ho podíem ni imaginar quan vam començar a fer els primers tallers. En resum una temporada EXCEL·LENT que recordarem tota la vida.

6- Què t'ha aportat aquest primer any de fet casteller?

Jo sempre he practicat esport, des del futbol, basquet, esquí, tennis, etc. però no te res a veure. Quan algú em pregunta que són els castells per mi, sempre responc que és una manera de viure. Si no hi estàs ficat no pots arribar a veure el que realment són els castells per la gent que els practiquem. És una activitat oberta a tothom, de totes les edats i de qualsevol lloc i manera de pensar, que desprèn uns valors que moltes vegades falten a la societat. Els castells m'han aportat moltes amistats noves i amb gent que possiblement si no fos pels castells no hagués conegut mai. Una cosa tan bàsica com que la unió fa la força, als castells queda 100% reflectida en cada moment i això fa que els nexes amb els castellers siguin molt forts ràpidament.

9. Rivalitats:

Les rivalitats entre colles castelleres són una cosa que ha anat existint des de la seva creació i, ni que sigui lleig veure com una colla no n'ajuda a una altra perquè són rivals, moltes vegades ha sigut un element de motivació que ha aconseguit que les colles arribin a fer els màxims castells possibles. Per exemple, si la Joves Xiquets de Valls fes un 4d9 sense folre, la Vella de Valls voldrà igualar o superar aquest castell. Per tant, la rivalitat és lletja però a la vegada, és un contravalor que fa que les colles vulgui arribar a fer els millors castells.

Actualment les principals colles rivals són: Minyons de Terrassa enfront dels Castellers de Vilafranca i la colla Joves Xiquets de Valls enfront de la colla Vella Xiquets de Valls. La primera rivalitat ve donada perquè els Castellers de Vilafranca són molt propensos a la utilització dels punts i del rànquing per saber quina és la millor colla, en canvi, els Minyons de Terrassa hi estan totalment en contra perquè creuen que els castells han de ser una festa on es divulgui la cooperació i no la rivalitat per aconseguir ser el primer del rànquing.

La segona rivalitat té uns quants anys més que la primera i té dos motius principals. El primer és de caire polític, des de finals de 1700 les dues colles de Valls han estat formades per persones que donaven suport a règims diferents. Van començar donant suport als carlins la Vella i als liberals la Joves; això va portar que la Vella fos símbol de poder i l'altra no i per això, la Joves vivia reprimida sota la influència de la Vella. Després, la Vella va ser partidària al règim de Franco mentre que l'altra ho va ser a la República. Durant un període de temps (postguerra civil) la Joves va ser il·legalitzada però Franco les va voler unir sota una mateixa colla. Aquesta unió va fracassar i la Joves va tornar a actuar a Valls quan va entrar el primer alcalde democràtic. Actualment, la gent que ha viscut tota la vida a Valls encara recorda a qui donava suport cada colla, per tant, l'odi encara perdura entre elles. L'altre punt que tenen de rivalitat és que no es sap amb total exactitud quina de les dues colles va ser la primera a crear-se, i ambdues se n'atorguen el mèrit.

10. Principals diades castelleres.

Actualment hi ha moltes diades durant una temporada castellera, però hi ha un seguit d'actuacions on es poden veure castells que no es poden veure en altres actuacions. L'any 2011 ha començat amb les festes Decennals de la Candela, aquestes festes es celebren cada 10 anys i totes les colles hi són convidades, és l'únic moment en que colles de fora de Valls poden fer un pilar a la Plaça del Blat. El 24 de juny tornem a anar a Valls per celebrar Sant Joan, el primer diumenge de juliol toca la festa major de Terrassa, l'últim diumenge de juliol toquen les Santes a Mataró. A l'agost hi ha actuacions una mica menys rellevants com la del Firagost (Valls), la Bisbal de Penedès, Tarragona (amb totes les colles de la ciutat), el Catllar, l'Arboç, però la més important apareix el dia 30 d'agost a Vilafranca, és la diada de Sant Felix, on hi actuen les quatre millors colles del moment. El setembre té dues de les actuacions més importants, la primera és Santa Tecla a Tarragona i la segona és la Mercè a Barcelona. Arribem a l'octubre, i tornem a Valls a veure la diada de Santa Úrsula, a vegades coincideix amb la diada de Sant Narcís a Girona. Al novembre acaben les diades castelleres i ho fan el dia 1 amb la diada de Tots Sants a Vilafranca del Penedès i el tercer diumenge del mes amb la diada dels Minyons de Terrassa. Totes aquestes diades, actualment, són seguides pel programa televisiu Quarts de Nou i se'n fa una ressenya als telenotícies.

11. El concurs de Tarragona:

El concurs de castells o espectacle casteller més gran del món segons alguns medis de comunicació, és l'única actuació que existeix, que té un caràcter clarament visible de competitivitat i de rivalitat entre colles. Aquesta diada es celebra cada dos anys (anys parells) a la ciutat de Tarragona, més exactament a la Tarraco arena, l'antiga plaça de toros. En aquesta diada on es veuen les millors construccions que són capaces de fer les colles participants en aquell moment: hi participen les quatre colles de Tarragona i les deu colles que han aconseguit un millor resultat fins la meitat de la temporada. Un fet a destacar, és que el públic, ha de pagar entrada, i només pot estar a les grades, la part on és fan els castells, només està disponible pels castellers.

En aquest concurs el que es fa, és puntuar els tres millors castells que ha fet cada colla participant i fer una classificació amb els diferents punts, on depenent de la posició que ocupi cada colla obtindrà un premi monetari més gran o més petit. Als annexes, podreu trobar una taula amb els premis i la puntuació dels castells, del concurs de Tarragona del 2010.

Les opinions d'aquest sistema són diverses, hi ha persones que pensen que el concurs fa que les persones d'una colla vulguin fer castells més grans, d'altres pensen que el concurs embruta la imatge dels castells, ja que tot sovint les colles van sobre límits, i es veuen moltes caigudes, a part la rivalitat entre les colles dona una mala imatge. S'ha de dir, que Minyons de Terrassa no ha anat mai al concurs, tot i tenir la possibilitat d'anar-hi, perquè creu que dona una mala imatge dels castells.

A part, moltes vegades hi ha més interès econòmic que no pas d'autosuperació, ja que moltes de les colles participants intenten quedar en tot moment en el lloc més elevat possible, per tant, es veuen construccions que estan molt per sobre del seu límit i que acaben caient per falta de pinya, assaig, concentració, etc.

12. Seguiment d'una colla castellera durant el 2011: els Margeners de Guissona.

Un dels punts que volia portar a terme en el meu treball era el del seguiment d'una colla castellera, mirar quantes sortides ha tingut durant la temporada, fer una comparativa entre la temporada 2011 i una d'anterior amb aquesta, fer una entrevista amb algú representatiu en la colla, com el cap de colla o la presidenta, etc.

Per aquest seguiment vaig triar els Margeners de Guissona, ja que al ser la colla que hi ha a la comarca on visc (la Segarra), no em resultaria difícil portar-ne el seguiment. A part, un punt a favor que tenia, és que tan jo com tota la meva família som membres d'aquesta colla, per tant, he pogut obtenir la informació necessària de primera mà. He tingut present en tot moment a qui demanar informació, hi he entès tots els termes que han anat apareixent al llarg d'aquesta temporada sense cap o gairebé cap complicació.

12.1. Nombre de sortides en una temporada.

Aquesta temporada 2011, els Margeners ha realitzat un total de 24 sortides pel territori català, una a les illes Balears, en concret a la ciutat de Mallorca on va actuar amb les dues colles locals i una exhibició a Sant-Pont-de Thomières, el sud de França.

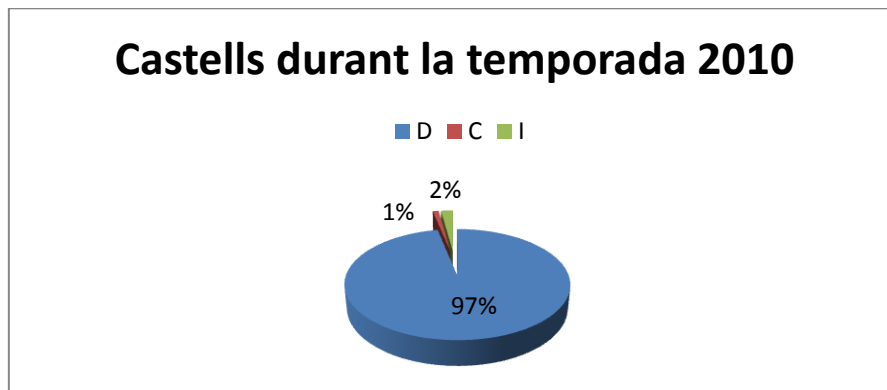
S'ha de dir que aquesta temporada s'ha vist molt influenciada pel fet que s'han celebrat les festes decennals de la Candela de Valls. Aquestes festes són convocades a final de gener, es celebren cada 10 anys i totes les colles castelleres de Catalunya, les Illes Balears i França hi són convocades. Per això aquesta temporada ha començat molt d'hora, i gairebé no s'han suspès assajos d'una temporada a l'altra com és costum de fer. Per tant, podem dir que aquesta temporada ha sigut la més llarga que ha viscut la colla de Guissona, fet que ha

aprofitat per realitzar no només la seva millor actuació, sinó també la seva millor temporada des de que va començar el 2007.

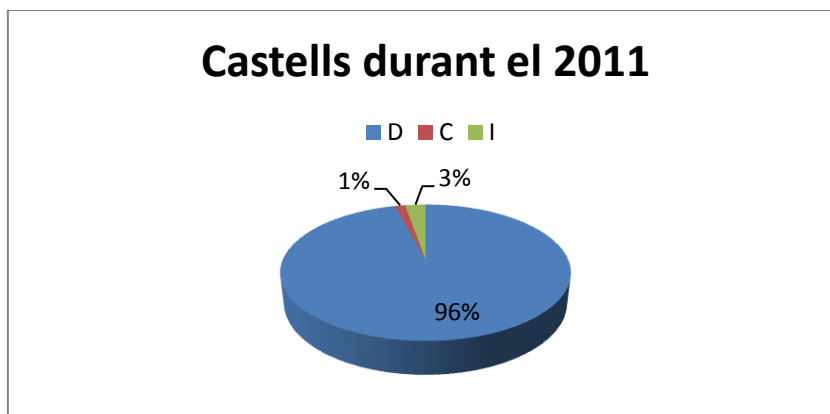
12.2. Comparació entre els Castells realitzats la temporada 2011, amb la 2010.

Aquesta temporada 2011 ha sigut la millor temporada de la història dels Margeners de Guissona. Si comparem els castells de set pisos del 2010, podem veure que el seu total és de 46, mentre que els del 2011 han sigut de 54. Entre aquets castells hi destaquen la torre de 7 que ha estat descarregada dues vegades i carregada dues més, mentre que la temporada passada, només es va quedar amb intent. També s'ha de destacar que ha sigut la temporada que s'han fet més tres de set per sota de la història dels Margeners, un total de vuit descarregats i un intent, respecte a un descarregat l'any passat. Un altre fet a destacar ha sigut el fet que Margeners ha aconseguit ascendir a les colles de vuit gràcies a haver descarregat el quatre de vuit, ha sigut la tercera colla en tota la història del món casteller a descarregar-lo a la primera. Les altres dues havien sigut els Moixganguers d'Igualada i la colla universitària Arreplegats de la Zona universitària. En canvi, el 2010 es van fer 12 cinc de set, mentre que el 2011 només se n'han fet 4, set menys que la temporada anterior.

Pel que fa als percentatges, hi ha hagut un increment de l'u per cent dels castells que s'han quedat amb intent. Tot i això, es pot dir que els Margeners han tingut un percentatge de caigudes molt reduït, ja que de 187 castells realitzats el 2010, només en van caure 6, i de 148 castells realitzats el 2011, en van caure 6 també. Tot haver obtingut el mateix percentatge de caigudes aquesta temporada, s'ha de dir que els castells han sigut molt més difícils que els de l'any passat.

12.3. Entrevista al cap de colla de Margeners de Guissona: Jordi Ribera.

1- Com es va crear la colla?

Va ser una iniciativa que van iniciar un grup de gent del poble amb ganes de treballar per la cultura de la nostra vila i l'ajuda d'unes persones, ja castelleres, que havien vingut a viure a Guissona.

2- Perquè vas decidir fer-te cap de colla de Margeners de Guissona?

La decisió de ser cap de colla la prenc quan l'anterior cap de colla anuncia que no es tornarà a presentar. Jo, que ja estava dins l'equip tècnic de la colla, em vaig reunir amb ell i va expressar-me que havia pensat en mi per a ser el seu successor. Després de meditar, vaig decidir que prepararia una junta tècnica amb gent de confiança. Així ho vam fer i vam sortir elegits a la assemblea que realitza la colla anualment.

3- Quina ha sigut la teva experiència durant aquesta temporada?

L'experiència de passar al davant d'una colla castellera, és un conjunt de sensacions que no és pot definir amb paraules. Els nervis de prendre les decisions correctes als assajos i a les actuacions. L'emoció de veure al dia a dia com la gent madura tècnicament. L'alegria de descarregar els castells que durament treballem als assajos. El sentit de la responsabilitat en el moment de fer pujar totes les estructures. Una temporada castellera es valora amb el nivell assolit en els castells i sobretot amb el nivell social de les relacions a la colla. Que la colla confiï amb el seu equip tècnic, que gaudeixi fent el que més ens agrada, que tothom es senti important a la colla... tot això és el que com a cap de colla valoro.

4- Quina és la teva opinió de la temporada 2011?

Per mi la temporada 2011 ha sigut molt gratificant, ja que he tingut el plaer de ser el cap de colla d'aquesta gran colla. Hem assolit nous records castellers i hem unit una mica més aquest grup de gent que, sense ànim de lucre, treballa dia a dia per assolir tots els objectius plantejats a principi de temporada.

5- Has tingut algun conflicte intern i/o extern (amb els membres de la colla, o amb altres colles) aquesta temporada?

Sempre hi ha conflictes amb gent de la colla, és molt complicat fer que tothom estigui content. Tothom té idees i opinions sobre com s'han de portar les coses. La tècnica és la que pren les decisions i la colla pot o no estar-hi d'acord. El més important crec, és que encara que tothom no estigui d'acord amb les decisions de la tècnica, ens donem suport els uns als altres per anar tots a una.

6- El fet d'haver fet de cap de colla t'ha aportat nous coneixements dels castells?

Per mi ser de la colla ja aporta molts coneixements castellers. Si ets de l'equip tècnic encara n'aprens més, i si ets cap de colla molt més. El món dels castells és molt, molt ampli i mai pots saber totes les coses. Suposo que això és el més gratificant de les colles castelleres. La diversitat d'opinions i les diferents maneres de fer les coses, són el que fan que la colla sigui una entitat dinàmica i sempre camini endavant.

12.4, Resum de l'entrevista amb Armand Forcat. Com es va intentar crear una colla a Cervera.

En el decurs del meu treball he anat preguntant moltes coses sobre castells a molta gent i la meva sorpresa va ser gran quan el Salvador Puig ens va dir que, a Cervera, s'havia intentat crear una colla castellera als anys 80. Ell mateix em va adreçar al Sr. Armand Forcat que, molt amablement, es va avenir a concedir-me una entrevista que ara reproduïxo.

“Tot i no tenir una colla castellera, Cervera també havia tingut actuacions castelleres, sobretot abans de la guerra i, als anys vuitanta del segle XX, s'havia intentat crear una colla. En un principi, els impulsors creiem que la cosa seria fàcil d'aconseguir ja que disposàvem d'un grup de grallers on hi havia el Ramon Rius (músic de cobla) i també coneixíem en Jordi Déu, que disposava d'un torn al seu taller mecànic amb el qual podia fer les gralles”.

Per aconseguir atraure gent, l'Armand va fer diferents anuncis a les revistes i diaris en els que es convocava a una reunió al Casal a la gent interessada a formar part d'una colla castellera. Tot i això, el dia que es va fer la reunió només hi van anar tres persones. Per tant, va decidir dir una petita mentida a la revista Montserè on va escriure que ja hi havia apuntades una trentena de persones amb ganes de fer castells. Aquesta mentida la va dir per animar a la gent i perquè no tinguessin vergonya de ser els primers. Però tot i això, no va assistir ningú a les reunions.

També s'ha de dir que s'havia contactat amb un casteller de Valls que estava disposat a fer una instrucció bàsica i a venir dos cops per setmana a Cervera si se li pagava la benzina.

Per Armand Forcat, aquesta història “va ser trista, curta i decebedora” i el que ell es pregunta és: “com és que en un poble de vuit mil habitants no es poguessin trobar seixanta o setanta persones que volguessin tirar endavant aquest projecte?” o “s'ha estat capaç de fer coses com

un avió (el Poll del Cel), però no s'ha aconseguit fer una colla castellera". Als annexes trobareu la informació aportada per l'Armand Forcat sobre aquest projecte.

13. Altres activitats extra castelleres.

A part de fer castells, els castellers també fan altres activitats com fer tornejos de futbol, de basquet i fins i tot de cartes, fan calçotades, sopars de final de temporada i fins i tot viatges amb la canalla (l'any 2010, la canalla de Margeners va fer una tómbola per guanyar diners perquè a l'estiu van marxar quatre dies de colònies a Mallorca). És fa teatre (Margeners va fer pastorets dos anys seguits), sopars, concerts, cagades de tió i moltes altres activitats, sovint al voltant del local de la colla, centre de tota l'activitat d'una colla. Per tant, el món casteller, també es pot veure identificat com una segona família, ja que hi ha persones, sobretot els més menuts, que en una colla castellera hi passen moltes hores durant la setmana, i és allà on han fet els seus amics, a vegades fins i tot la parella i on han trobat recolzament quan més els ha fet falta, ja que quan una família ha de passar per moments durs, normalment, la seva colla els dona ànims i els ajuda en tot el possible. El mateix passa en els casos alegres com són els naixements d'algun membre de la colla o amb els casaments.

14. Conclusions.

Aquest treball m'ha servit per ampliar els coneixements que tenia del món casteller. M'ha fet adonar de la gran quantitat d'aspectes que desconeixia, ja sigui de funcionament, d'interacció....A més a més, m'ha donat l'oportunitat de relacionar-me amb persones del món casteller a qui no hagués conegut mai o amb qui la relació només hauria estat de company de plaça. Ara puc dir que entre aquesta gent hi tinc amics que m'han ajudat responnent enquestes, enviant-me informació, donant-me recolzament, guiant-me en alguns moments...

Que els castells tenen repercussió en la societat actual queda molt ben reflectit en aquest treball, en els resultats de les enquestes, en el fet de que gairebé tothom que ha respost ha vist alguna vegada a la seva vida castells i en els annexes que hi ha al final del treball. Segurament el fet de que els mitjans d'informació hi facin referència cada vegada més, acompanyat amb la declaració de la UNESCO, ha donat embranzida a una activitat que va més enllà de ser una construcció d'homes uns sobre els altres.

Els castells són part de la cultura catalana, com les sardanes o els correfocs. Jo ho vaig viure a Gratz, Àustria, en el decurs de la dissetena edició de la trobada de cultura popular catalana, l'any 2004, en la que hi érem presents: els diables de Cervera Carranquers, la Colla Vella de Valls, els Gegants de Solsona així com altres grups d'arrel tradicional. Com a cultura, crec que en aquests moments se'ls està donant el reconeixement que es mereixen i penso, que els seus valors s'haurien de fer arribar a tota la societat en un moment en que el individualisme és el tot. No deixa de sobtar-me que sigui ara, quan més força prenen els castells, que com ja he dit al llarg del treball es basen en el cooperativisme i en l'esforç de tots per aconseguir un fi comú.

La integració de la dona al món casteller, l'intent de cohesió de la societat, incloent dins les colles a gent nouvinguda amb el projecte "Tots som una colla" (reflexat també en els annexes), així com la participació cada vegada més habitual de gent amb discapacitats a les diferents colles castelleres, ens ajuden a explicar l'evolució de les colles en paral·lel a la nostra societat.

Força, Equilibri, Valor i Seny són les quatre màximes en el món casteller. Si aconseguíssim que arribessin a la nostra societat segurament les coses serien més fàcils. M'agradaria pensar que aquestes quatre paraules, algun dia, traspassaran el món casteller per arribar a tothom amb tota la seva força i intensitat i que ens serviran en el nostre dia a dia. Llavors, potser, tots serem una pinya i enlairarem el nostre millor castell.

15. Agraïments.

Per començar, m'agradaria molt agrair la seva cooperació a l'hora contestar enquestes a totes les persones castelleres, i no castelleres. També vull agrair a la gent que m'ha ajudat a fer arribar les meves enquestes a persones de totes les colles i sobretot, a la Presidenta dels Margeners de Guissona, la Sara Roma, que va fer arribar la meva enquesta a la Coordinadora de Colles Castelleres de Catalunya.

Per altra banda, vull agrair al cap de Colla de Margeners i al cap de troncs de Castellers de Solsona per respondre les meves entrevistes. També dono les gràcies a l'Armand Forcat, un pou de coneixement del teixit cerverí, per fer-me cinc cèntims de tot el que es va intentar fer per aconseguir crear una colla castellera a Cervera.

També vull agrair al meu tutor Josep Armengol el fet de que m'hagi anat fent un seguiment del meu treball i que m'hagi anat marcant unes pautes a seguir cada setmana.

Per últim vull agrair a la meva mare, Rosa Maria, i al meu pare, Àngel, el fet de que m'hagin donat idees de coses que podria fer al meu treball, de que m'hagin acompanyat cada setmana a Guissona i allà on hagi fet falta, que m'hagin comprat llibres que han anat trobant a les diferents places on actuàvem i que s'hagin interessat tantíssim en el meu treball.

16. Bibliografia i Webgrafia.

“Els Castellans” –Oriol Chumillas- Ed. Eumo Editorial.

“Diccionari Casteller” –Xavier Brotons- Ed. Diputació de Barcelona.

“Un segle de castells, de 1900 a 2000 en dades” –Josep Bargalló Valls- Ed. Cossetània edicions.

“Castellers” -Xavier Brotons i Joan Beumala- Ed. Columna i Josep M.Infiesta, editor.

“Manual de supervivència del casteller” –Jaume Roset i Llobet- Ed. Cossetània edicions.

“Geni Casteller, Articles de recerca històrica castellera” –Lluís Solsona Llorens- Ed. Cossetània edicions.

“Els Xiquets de Valls” –Joan Amades- Ed. El Mèdol.

“Castells Humans, històries de vides envoltades de castells” –Pep Prieto i Carles Ribas- Ed. Episteme S.A.

“Fer Pinya” –Jordi López Daltell- Ed. Entramat.

“Castells, Tocant el cel amb la mà” –Josep Almirall- Ed. Triangle Postals.

“Diccionari Enciclopèdic” –Sebastià Janeras i Vilaró (cap de redacció)- Ed. Enciclopèdia catalana.

<http://www.concursdecastells.cat/inici> Pàgina web del concurs de castells. (27/12/2011).

<http://blogcasteller.blogspot.com/> Pàgina web on hi ha penjades les enquestes (27/12/2011).

<http://www.webcasteller.com/ca/ranking.php> Pàgina web on hi ha la classificació castellera (27/12/2011).

<http://www.cccc.cat/> pàgina web de la Coordinadora de Colles Castelleres de Catalunya (21/21/2011).

<http://elpatidigital.wordpress.com/> Pàgina web dels Xics de Granollers (27/12/2011).

<http://www.margeners.cat/> Pàgina web dels Margeners de Guissona (27/12/2011).

<http://castellersdesolsona.blogspot.com/> Pàgina web dels Castellans de Solsona (27/12/2011).

<http://www.tv3.cat/quartsdenou> Pàgina web del programa Quarts de nou (27/12/2011).

<http://videos.tf1.fr/jt-13h/la-pyramide-humaine-de-tarragone-6728260.html> Pàgina web del televiso de França 1 (27/12/2011).

<http://saintponsdethomieres.blogs.midilibre.com/archive/2011/10/25/une-fete-de-la-chataigne-humide-mais-reussie.html> Pàgina web de Saint-Pons-De-Thomières (27/12/2011).

<http://blogs.tv3.cat/quequicom.php?itemid=42272> Pàgina web del programa Què Qui Com, on hi ha el programa destinat als castells. (29/12/2011).

Altres fonts:

Conferència que va fer Anna Guasch a Prades de Conflent (França) a la XLIII edició de la Universitat Catalana d'Estiu.

Pel·lícula “Enxaneta en 3D” estrenada el 17 de novembre de 2011.

Documental “Castells amb Patrimoni, la millor temporada casteller de la història” on es narra el resum del 32è concurs de castells de Tarragona, la diada de Tots Sants, les Decennals de la Candela, i un resum de la temporada 2010.

Documental “ Verd sobre blau”, emès a TVE2 el desembre del 2011.

Diari “Ara” dels dies (31/01/2011), (3/12/2011), (01/02/2011).

Diari “La Vanguardia” del dia (12/09/2011).

Diari “La Veu de la Segarra” del dia (13/11/2009).

Revista “Vano de Pilars” dels castellers de Sant Cugat.

Revistes “No et quedis al Marge” de Margeners de Guissona.

Revista Castells del juliol - agost del 2010.

Revista “Lleure” del Març del 2011.

Revista “Escola catalana” dels setembre – octubre del 2010.

Díptic de la colla Joves Xiquets de Valls.

Castells, Castellers i el seu impacte sobre la població catalana.

Annexes

Alumne: Pol Giribet Caballol.

Tutor: Josep Armengol Cera.

Curs: 2011 - 2012

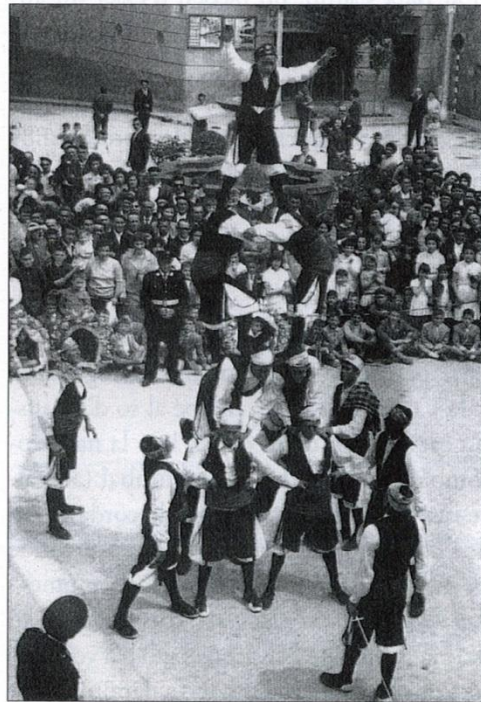

Índex:

1. Origen dels castells.	pàg. 3
2. Tipus de castells.	pàg. 4
El pilar.	pàg. 4
La torre.	pàg. 5
El tres.	pàg. 6
El quatre.	pàg. 7
El cinc.	pàg. 8
El set i el cinc amb agulla.	pàg. 8
El nou.	pàg. 9
El dotze.	pàg. 9
La pinya.	pàg. 10
El tronc.	pàg. 11
La música.	pàg. 11
La indumentària castellera.	pàg. 12
3. Valoració dels castells per la societat.	pàg. 13
Enquestes a persones castelleres.	pàg. 13
Enquesta a persones no castelleres.	pàg. 21
4. El concurs de Tarragona.	pàg. 25
5. Festes Decennals de la Candela.	pàg. 29
6. Seguiment de la colla Margeners de Guissona.	pàg. 30
7. Altres activitats.	pàg. 31
8. Projecte Tots som una colla.	pàg. 32
9. Informació de l'entrevista amb Armand Forcat.	pàg. 34
10. Les colles i les persones que hi ha dintre d'elles.	pàg. 36
11. Notícies dels diaris i de revistes.	pàg. 37
12. Altres fons d'informació.	pàg. 41

1. Origen dels castells.

En aquest apartat es poden observar algunes fotos dels inicis dels castells, tal i com s'explica en el treball provenen del ball de Valencians.

Els "danzantes" de Tauste a la seva vila l'any 1960.
FOTO: arxiu Lluís Solsona.

Tres de nou valenc amb folre, aixecat a Vilafranca els primers anys vuitanta del segle XIX.
FOTO: arxiu Lluís Solsona.

Vilafranca. Els castellers valencs als anys del canvi de segle (XIX-XX) en "la més bella estampa castellera".
FOTO: col·lecció Jordi Busquets.

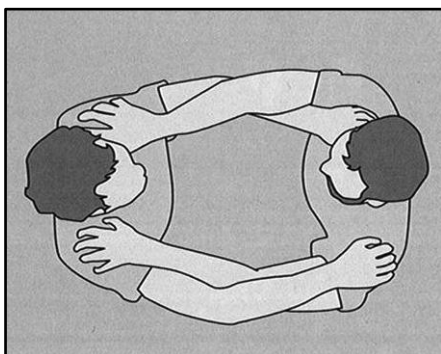
2. Tipus de castells.

Tot seguit podrem veure diferents imatges dels tipus de castells que existeixen, de la pinya, del tronc, de les persones que hi ha en una colla, de la música i de la indumentària castellera.

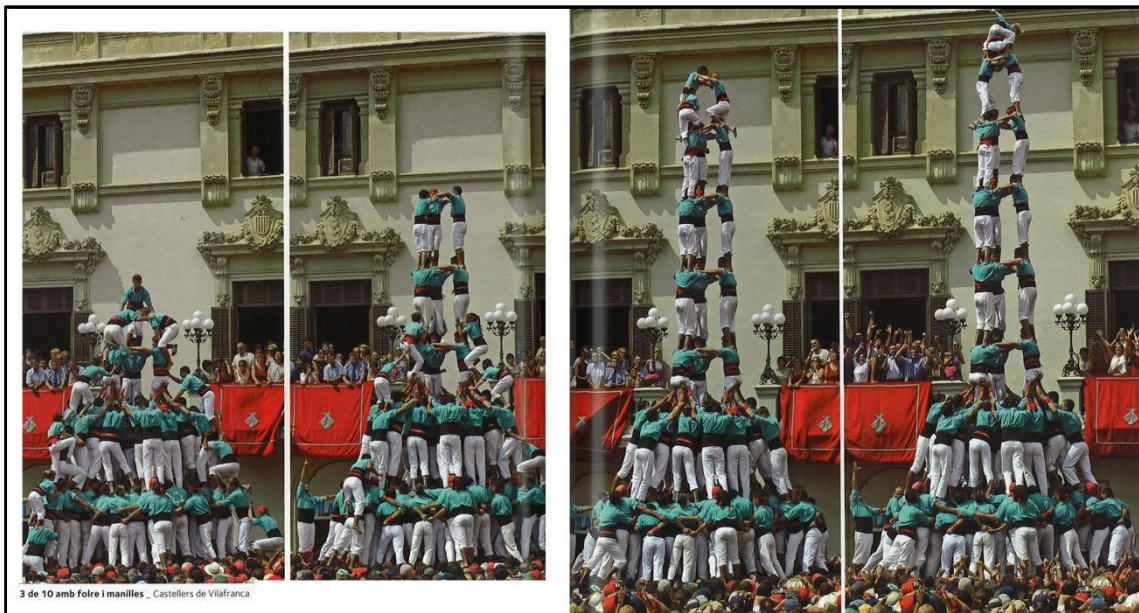
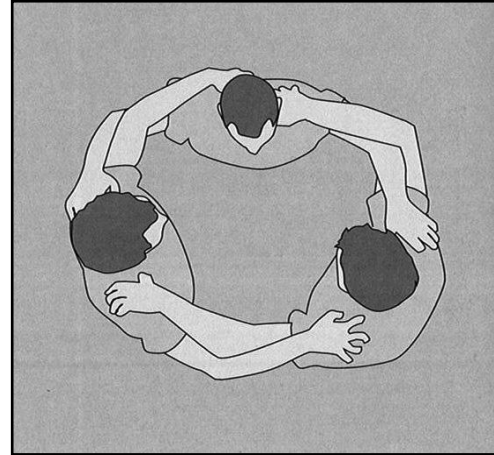
El pilar:

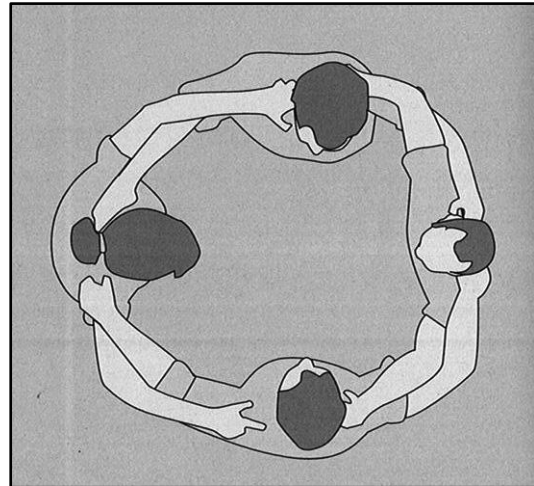
La torre:

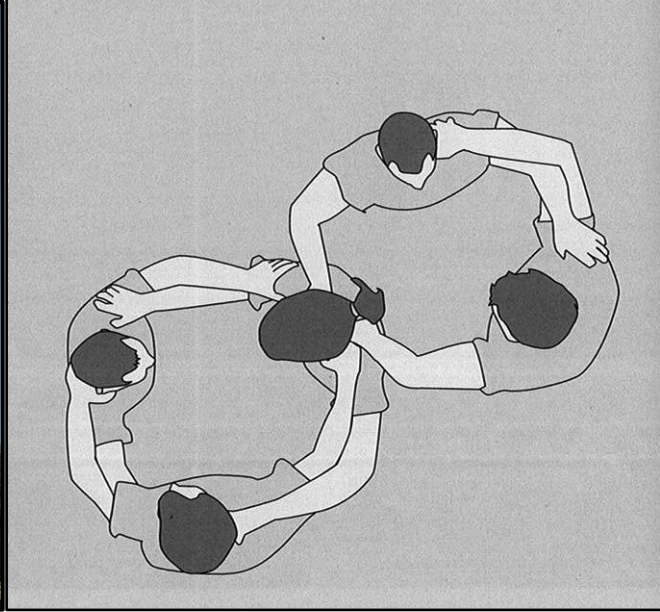
El tres:

El quatre:

El cinc:

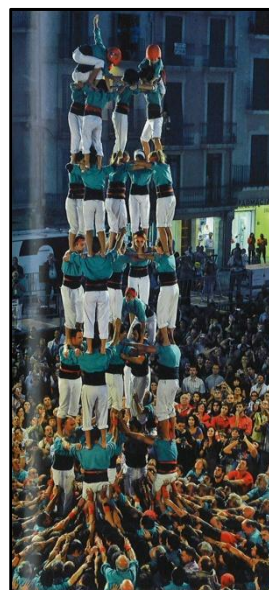
El set i el cinc amb agulla:

7 de 7 _ Margeners de Guissona

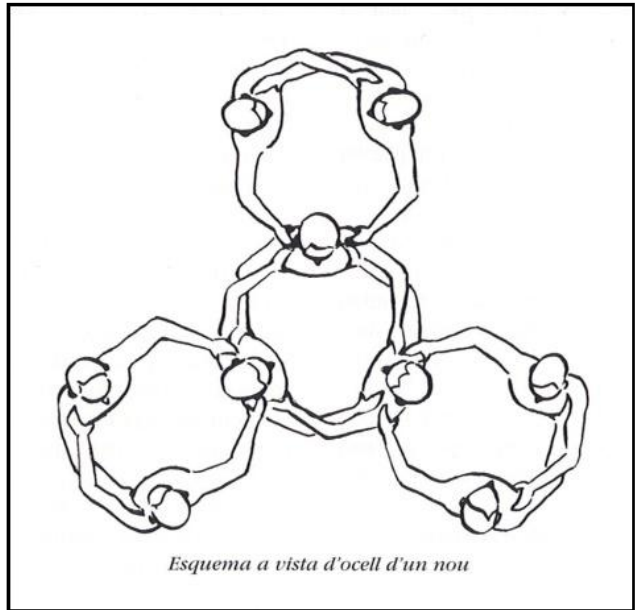
7 de 7 _ Castellars de Sants

5 de 8 amb l'agulla _ Castellars de Vilafranca

El nou:

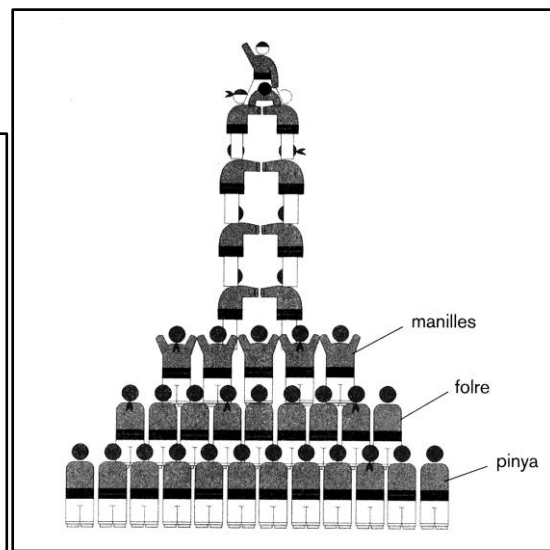
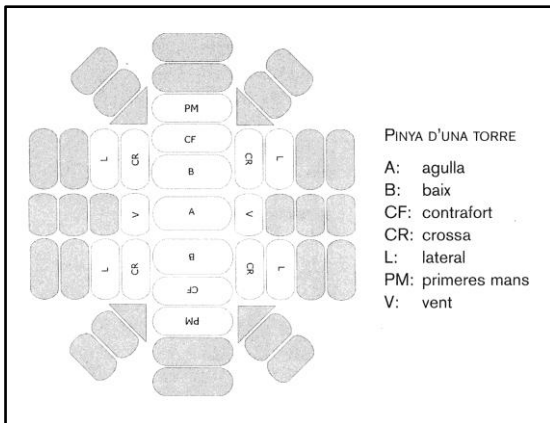
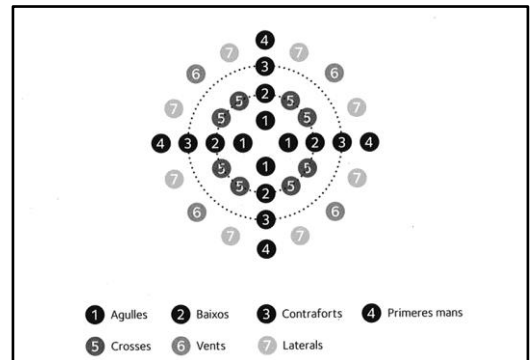
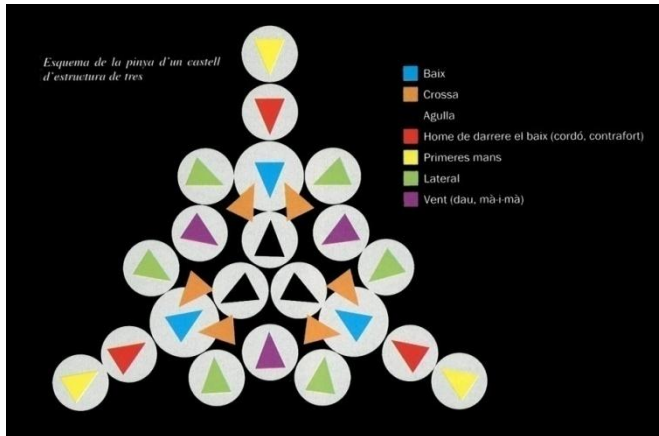

El dotze:

La pinya:

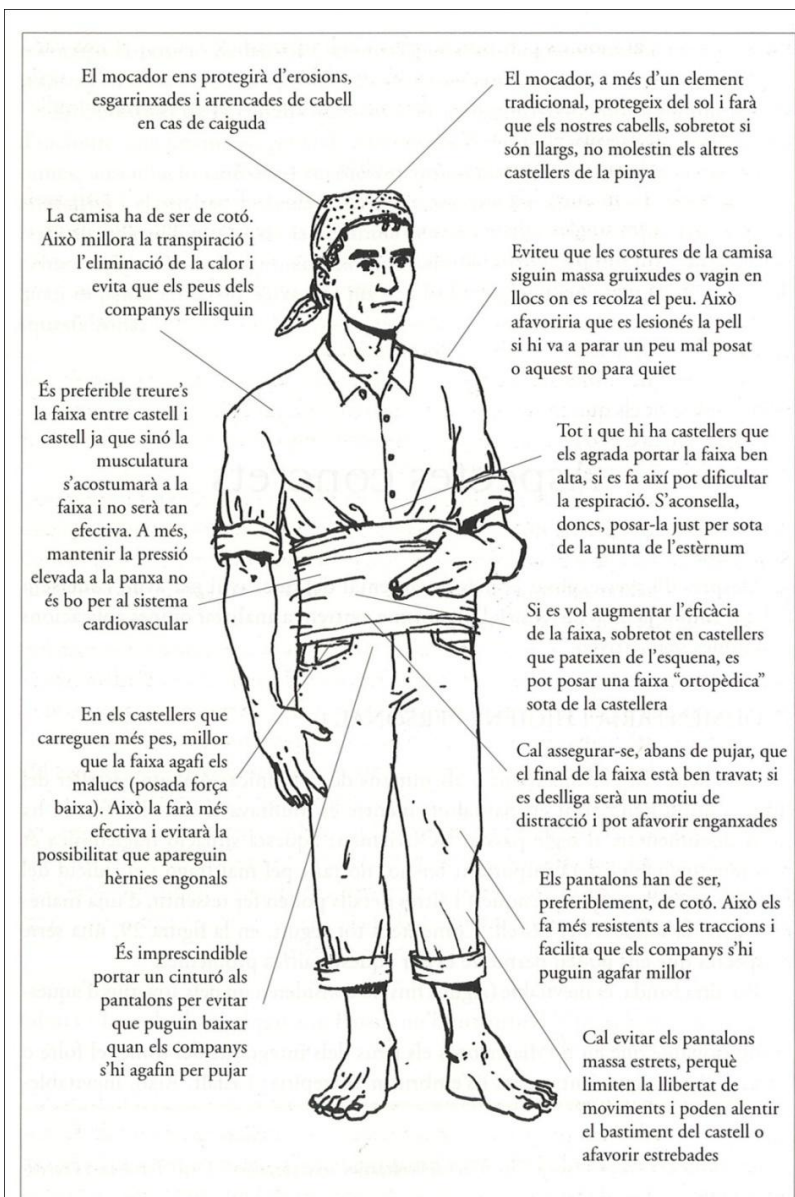
El tronc:

La música:

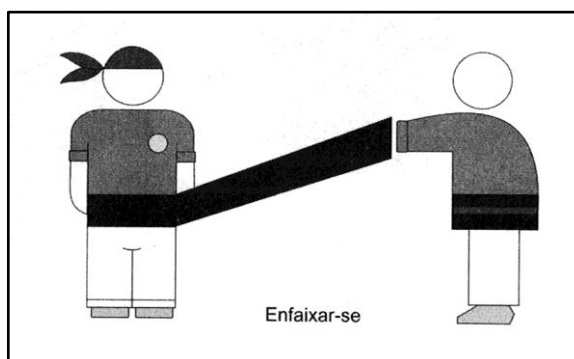
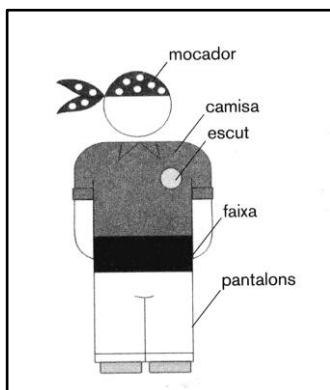
La indumentària castellera:

El mocador es pot portar a diferents llocs del cos.

Figura 29. Consells sobre la vestimenta del casteller

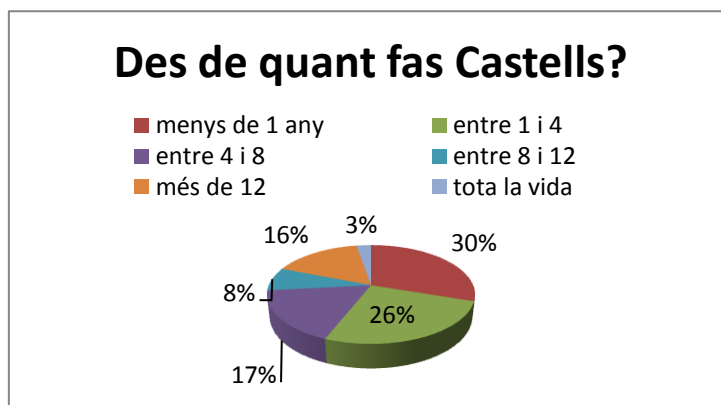

3. Valoració dels castells per la societat.

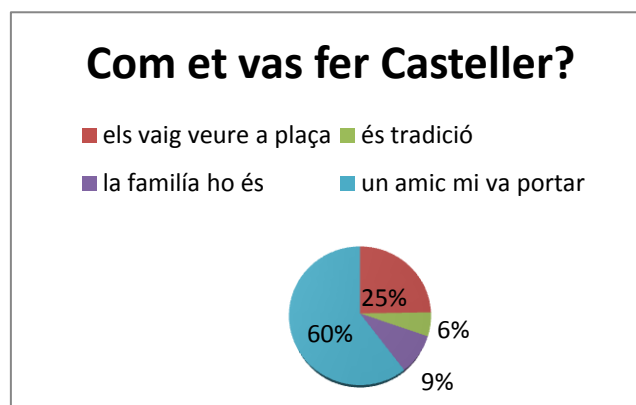
Enquestes a persones castelleres:

A continuació podem veure els quadres estadístics, les diferents gràfics de les enquestes a persones castelleres, la enquesta passada a les persones, i algunes enquestes contestades per aquestes.

Des de quant fas castells?	
menys de 1 any	122
entre 1 i 4	105
entre 4 i 8	70
entre 8 i 12	31
més de 12	66
tota la vida	11
total:	405

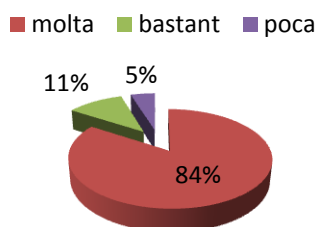

Com et vas fer casteller?	
els vaig veure a plaça	98
és tradició	22
la família ho és	37
un amic mi va portar	239
total:	396

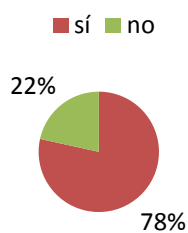
Quina implicació tens amb la colla?	
molta	335
bastant	44
poca	19
total	398

Quina implicació tens amb la colla?

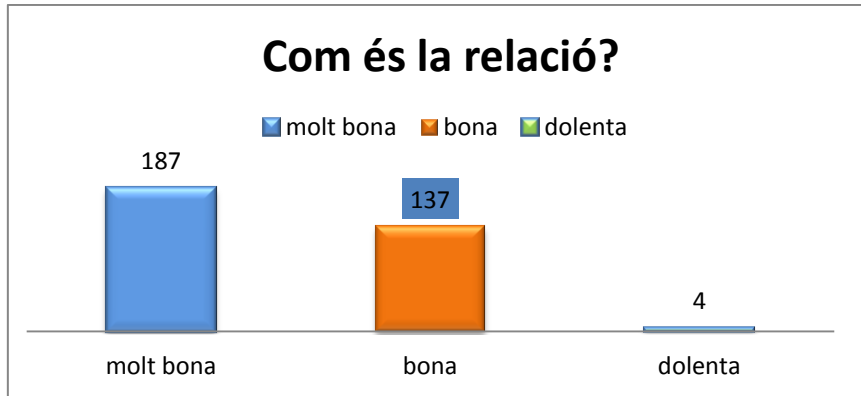

Tens relació amb altres colles?	
sí	313
no	86
total	399

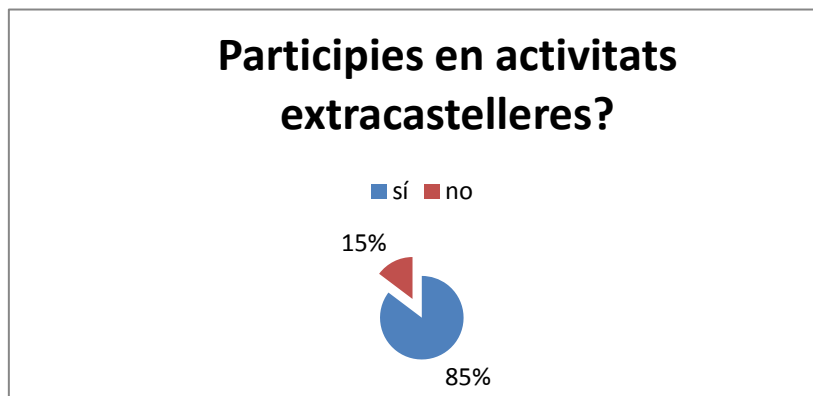
Tens relació amb altres colles?

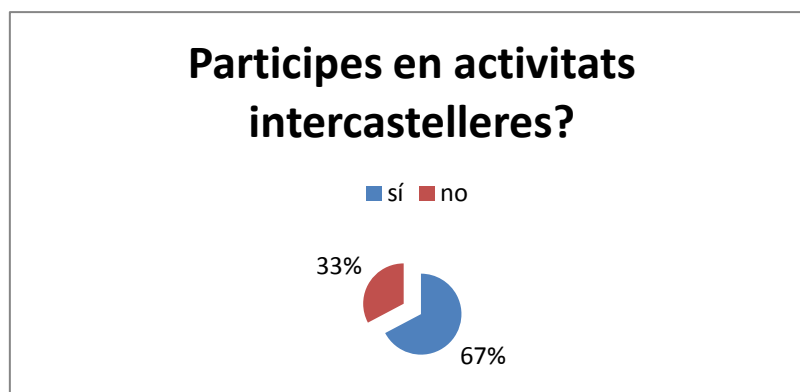
Com és la relació?	
molt bona	187
bona	137
dolenta	4
total	328

Participies en activitats extracastelleres?	
sí	336
no	58
total	394

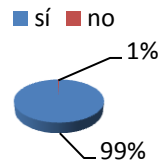

Participes en activitats intercastelleres?	
sí	263
no	128
total	391

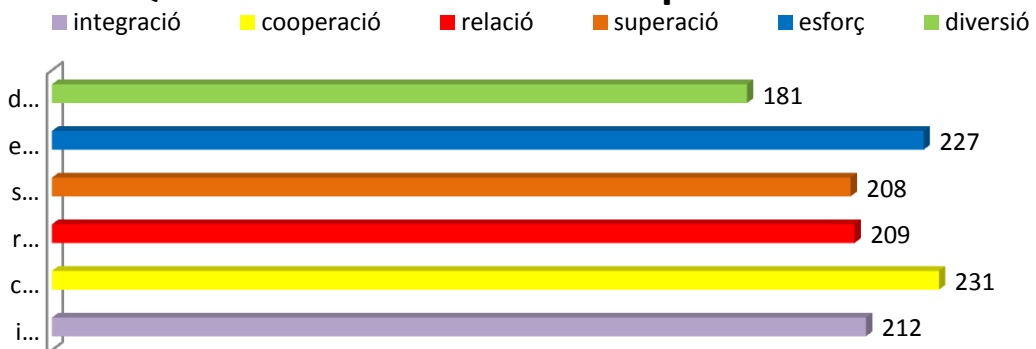
Creus que els castells aporten valors a la societat?	
sí	391
no	2
total	393

Creus que els castells aporten valors a la societat?

Quins són els valors més representatius?	
integració	212
cooperació	231
relació	209
superació	208
esforç	227
diversió	181

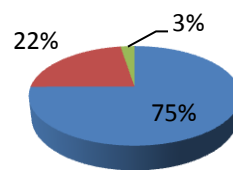
Quins són els valors més representatius?

Les gralles són:	
Imprescindibles	293
Necessaries	88
Tan i fa si hi són o no	10
total	391

Creus que les gralles són:

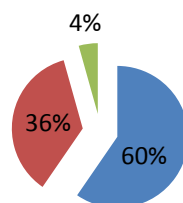
■ imprescindibles ■ necessaries ■ tan i fa si hi són o no

Creus que la canalla ha de portar:	
casca i protector bucal	233
casca	141
no cal protecció	17
total	391

Creus que la canalla ha de portar:

■ casca i protector bucal ■ casca ■ no cal protecció

Enquesta passada a persones castelleres:

- **Nom de la colla:**
- **Edat:**
- **Sexe:**
  - 1) **Des de quant fas castells?**
    - Menys d'un any.
    - De 1 a 4 anys.
    - De 4 a 8 anys.
    - De 8 a 12 anys.
    - Mes de 12 anys.
    - Tota la vida.
  - 2) **Com et vas fer casteller?**
    - Els vaig veure a plaça i hem van agradar.
    - És tradició allà on visc.
    - Tota la meva família ho és
    - Un/a amic/ga m'hi va portar.
  - 3) **Quina implicació tens amb la colla?**
    - Molta, vaig a assajos i a gairebé totes les actuacions.
    - Bastant, vaig a algun assaig i a alguna actuació.
    - Poca, hi vaig en dates assenyalades i prou.
  - 4) **Tens relació amb d'altres colles?**
    - Sí
    - No
  - 5) **En cas que la resposta sigui afirmativa, com és la relació?**
    - Molt bona.
    - Bona.
    - Dolenta.
  - 6) **Participes en activitats extracastelleres (activitats de la teva colla però que no són fer castells)?**
    - Sí
    - No
  - 7) **Participes en activitats intercastelleres (activitats que no són fer castells en que es relacionen diverses colles)?**
    - Sí
    - No
  - 8) **Creus que fer castells aporta valors a la nostra societat?**
    - Sí
    - No

9) En cas afirmatiu marca de 1 a 5 els que consideris més representants.

- Integració
- Cooperació
- Relació
- Superació
- Esforç
- Diversió

10) Trobes que les gralles són:

- Imprescindibles
- Necessàries
- Tan i fa si no hi són

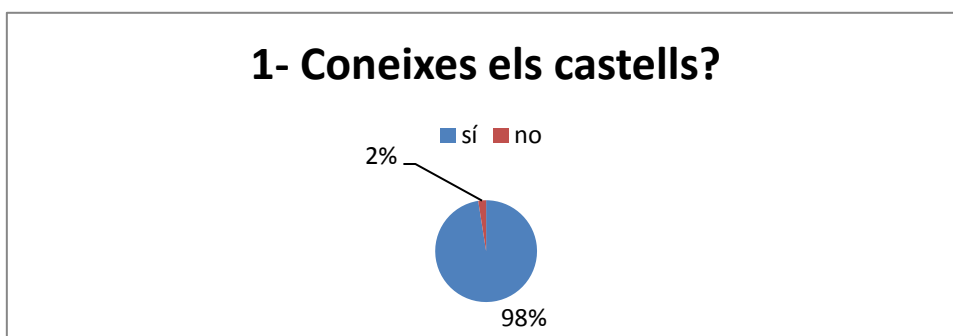
11) Creus que la canalla ha de portar:

- Casc i protector bucal.
- Casc.
- No cal protecció.

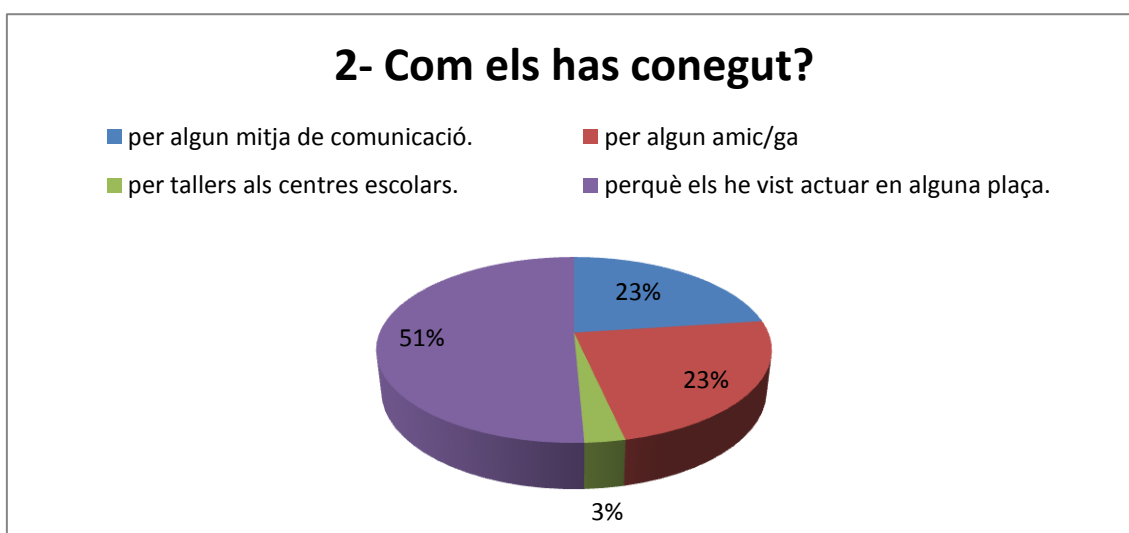
Enquesta a persones no castelleres.

Aquí es pot veure les taules i els gràfics extrets de les enquestes a persones que no formen part d'una colla castellera. A part, també es pot observar l'enquesta que han hagut de realitzar i un petit recull d'algunes enquestes contestades.

1- Coneixes els castells?	
sí	157
no	4
total	161

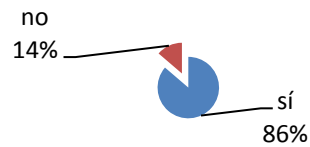

2- Com els has conegut?	
per algun mitja de comunicació.	33
per algun amic/ga	34
per tallers als centres escolars.	4
perquè els he vist actuar en alguna plaça.	73
total	144

3. has vist mai algun castell en directe?	
sí	132
no	21
total	153

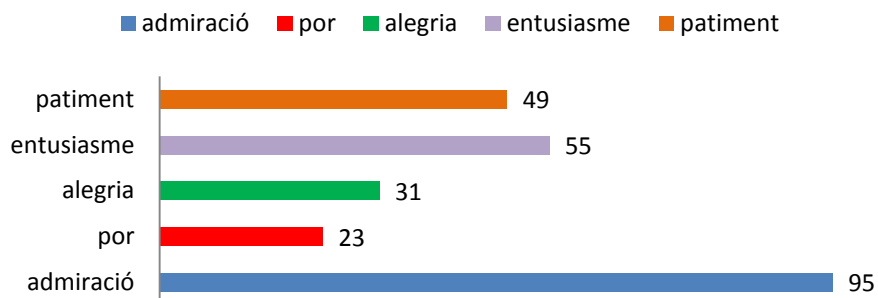
3- Has vist mai algun castell en directe?

4- quin sentiment vas tindre?

admiració	95
por	23
alegria	31
entusiasme	55
patiment	49

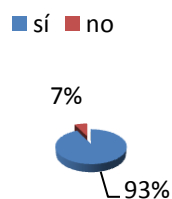
4- Quin sentiment vas tindre?

5- Creus adient que s'hagin declarat patrimoni immaterial de la humanitat els castells?

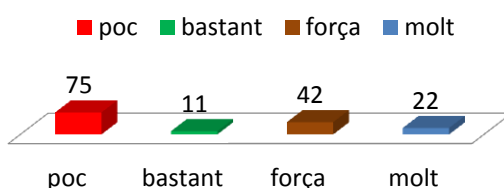
sí	138
no	11
total	149

5- Creus adient que s'hagin declarat patrimoni immaterial de la humanitat els castells?

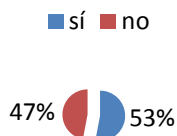
6- Coneixes el vocabulari casteller?	
poc	75
bastant	11
força	42
molt	22
total	150

6- Coneixes el vocabulari casteller?

7- coneixes les parts d'un castell?	
sí	80
no	71
total	151

7- Coneixes les parts d'un castell?

8- Creus que els castells són perillosos?	
sí	75
no	79
total	154

8- Creus que els castells són perillosos?

Enquesta passada a persones no castelleres.

- **Edat:**
- **Sexe:**
  - 1) **Coneixes els castells?**
    - Sí
    - No
  - 2) **Com els has conegut?**
    - Per algun mitja de comunicació (TV, radio...)
    - Per algun amic/ga
    - Per tallers que han fet al teu centre escolar.
    - Perquè els he vist actuar en alguna plaça.
  - 3) **Has vist mai algun castell en directe?**
    - Sí
    - No
  - 4) **En cas afirmatiu podries dir qui sentiment vas tindre?**
    - Admiració
    - Entusiasme
    - Por
    - Patiment
    - Alegria
  - 5) **Creus adient que s'hagin declarat patrimoni immaterial de la humanitat els castells?**
    - Sí
    - No
  - 6) **Coneixes el vocabulari casteller?**
    - Poc, alguna paraula com canalla o anxaneta.
    - Bastant, puc diferenciar el tronc del pom de dalt.
    - Força, se diferenciar les manilles, el forre i la pinya.
    - Molt, sé quin castell estan tirant, i com puntua.
  - 7) **Coneixes les parts d'un castell?**
    - Sí
    - No
  - 8) **Creus que els castells són perillosos?**
    - Sí
    - No

4. El concurs de Tarragona.

A continuació es poden observar els diferents premis del concurs, les bonificacions per distàncies i la puntuació dels castells.

Taula de puntuacions Concurs de Castells 2010

Castell	Punts carregat	Punts descarregat
4 de 7	100	118
3 de 7	107	126
3 de 7 a	130	154
4 de 7 a	135	159
5 de 7	145	171
3 de 7 ps	163	193
9 de 7	206	243
2 de 7	218	258
4 de 8	248	293
p de 6	269	318
3 de 8	301	355
2 de 8 f	340	401
p de 7 f	380	448
5 de 8	480	566
4 de 8 a	513	606
3 de 8 a	540	627
4 de 9 f	648	765
3 de 9 f	694	832
9 de 8	891	1.069
3 de 8 ps	935	1.122

Taula de puntuacions Concurs de Castells 2010

Castell	Punts carregat	Punts descarregat
2 de 9 fm	980	1.176
p de 8 fm	1.149	1.379
5 de 9 f	1.470	1.764
4 de 9 fa	1.568	1.882
3 de 9 fa	1.622	1.914
4 de 9 sf	2.007	2.409
2 de 8 sf	2.108	2.529
3 de 10 fm	2.208	2.650
2 de 9 sm	2.826	3.391
p de 7 sf	3.014	3.617
4 de 10 fm	3.014	3.617
3 de 9 sf	3.014	3.617
p de 9 fmp	3.014	3.617
5 de 9 sf	3.858	4.629
3 de 10 sm	3.858	4.629
4 de 10 sm	3.858	4.629

llegenda

f: amb folre.

a: amb agulla o pilar al mig.

ps: aixecat per sota.

fm: amb folre i manilles.

fa: amb folre i l'agulla o el pilar al mig.

sf: sense folre.

sm: sense manilles.

fmp: amb folre, manilles i puntals.

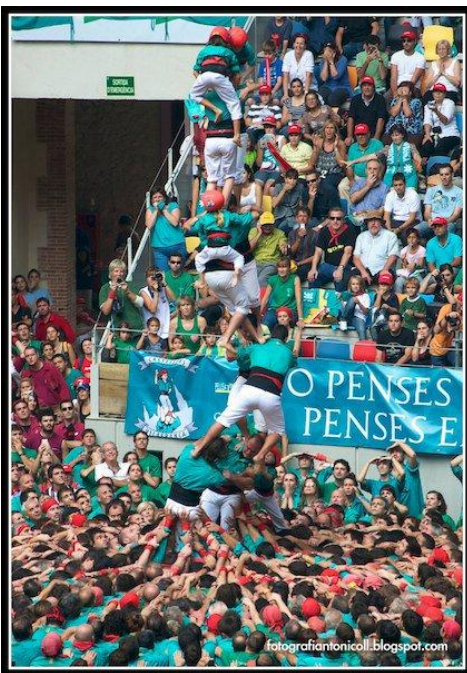
taula de premis Concurs 2010

Posició	Premi
1r	16.500 €
2n	11.000 €
3r	9.900 €
4t	8.400 €
5è	7.400 €
6è	6.600 €
7è	6.100 €
8è	5.600 €
9è	5.100 €
10è	4.800 €
11è	4.400 €
12è	4.300 €
13è	4.200 €
14è	4.100 €

El Concurs de Castells preveu un increment percentual d'aquest premi en metàl·lic segons la procedència de la colla.

Distància en quilòmetres de la població de la colla respecte Tarragona	Increment percentual sobre el premi
0	0%
1 - 70	10%
71 - 120	20%
Més de 120	30%
Illes Balears	50%

A continuació, també es poden observar algunes imatges del concurs de Tarragona.

5. Festes Decennals de la Candela.

Aquestes fotos són molt impactants i mostren la magnitud que agafa el món casteller. Per tant, he decidit fer un apartat on es puguin observar diferents fotos d'aquesta actuació. Es poden veure imatges del 2011 i del 1981.

1981. Festes Decennals de la Candela.

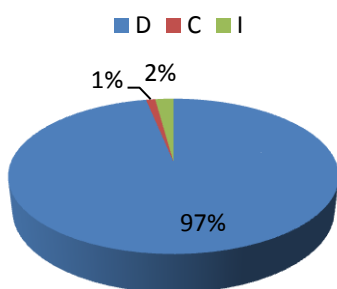

6. Seguiment de la colla Margeners de Guissona.

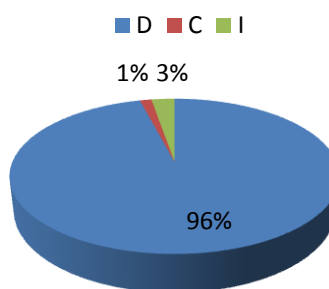
2010	D	C	I
p4	79	1	
4d6	2		
3d6	5		
4d6 a	5		
3d6 a	6		
3d6 ps	3		
5d6	8		
2d6	6		
2d6 ps	1		3
p5	20		
4d7	10	1	
3d7	13		
4d7 a	6		
3d7 a	3		
3d7 ps	1		
5d7	12		
7d7	1		
2d7			1
total	181	2	4
%	97%	1%	2%

2011	D	C	I
p4	47		
4d6	2		
3d6	1		
4d6 a	2		
3d6 a	2		
3d6 ps	4		1
5d6	1		
7d6	1		
2d6	2		
2d6 ps	1		
p5	23		
4d7	16		
3d7	12		
4d7 a	3		
3d7 a	8		1
3d7 ps	8		1
5d7	4		
7d7	1		
2d7	2	2	1
4d8	2		
total	142	2	4
%	95%	1%	3%

Castells durant la temporada 2010

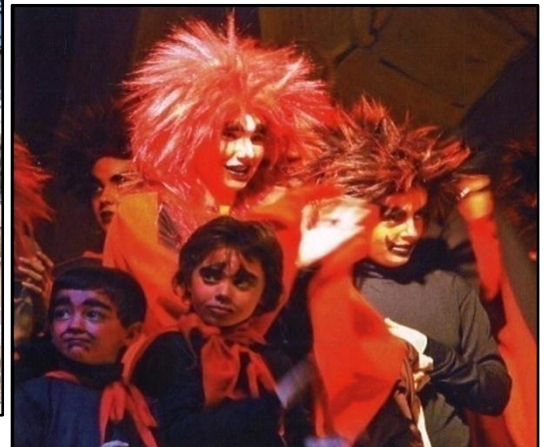

Castells durant el 2011

7. Altres activitats:

En aquest apartat es poden veure diferents imatges fent activitats que no són fer castells: pastorets, colònies, partits de futbol, dinars i jocs ...

8. Projecte Tots som una colla.

Tots som una colla s'iniciarà com a prova pilot amb quatre colles al Vendrell, Salt, Guissona i Vic

La consellera d'Acció Social i Ciutadania, Carme Capdevila; el conseller de Cultura i Mitjans de Comunicació, Joan Manuel Tresserras, i el secretari de la Coordinadora de Colles Castelleres de Catalunya, Joan Riera, han presentat avui el projecte Tots som una colla, que té com a objectiu facilitar la incorporació de nous castellers a les colles, i especialment de persones nouvingudes. Històricament, les colles castelleres han estat un mitjà d'integració a la cultura catalana de les persones nouvingudes procedents d'arreu del món.

La iniciativa s'emmarca en la mesura 39 del Pacte Nacional per a la Immigració, signat a finals de l'any passat per la gran majoria de partits polítics, agents socioeconòmics i entitats del sector i que proposa fomentar la incorporació dels nous catalans i catalanes a les entitats culturals i associacions del país.

El projecte l'han iniciat com a prova pilot quatre colles castelleres. Si la prova funciona bé, a partir de l'any vinent s'obrirà a d'altres colles. Les quatre colles que han engegat el projecte són: els Margeners de Guissona, els Marrecs de Salt, els Sagals d'Osona i els Nens del Vendrell.

La integració de nous castellers es fa principalment a través de tallers d'introducció teòrica i pràctica, de sis hores de durada. Durant aquestes sessions s'explica el fet casteller, la seva història, el paper cabdal i representatiu que tenen en el conjunt de la cultura catalana, nocions bàsiques i terminologia, entre d'altres. També es fa especial incidència en els mètodes per construir les torres humanes, evitant riscos innecessaris per a la salut. La proposta s'orienta a totes les franges d'edat, tant s'hi poden acollir menors per fer d'enxaneta com joves, homes i dones que es puguin distribuir entre les diverses funcions que hi ha dins d'una colla.

El projecte també inclou materials de difusió en vuit idiomes: anglès, francès, àrab, amazic, rus, romanès, castellà i català. L'objectiu és fer difusió dels tallers durant les properes setmanes, especialment entre els col·lectius de persones nouvingudes. Igualment, consta de documents i suport tècnic a més de l'elaboració d'un protocol d'acollida. Donat que es tracta d'un projecte pilot que ha de guiar el conjunt del món casteller, està previst organitzar una jornada un cop s'acabi per tal de fer-ne una avaluació i proposar la seva possible aplicació a la resta de colles del país.

Tots som una colla està organitzat per la Coordinadora de Colles Castelleres, amb el suport econòmic del Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, a través del Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana, que hi aporta 35.000 euros, i el suport tècnic de la Secretaria per a la Immigració i de la Secretaria de Joventut, del Departament d'Acció Social i Ciutadania.

A la roda de premsa d'avui, el conseller Tresserras ha destacat que els castells són una de les manifestacions de cultura popular amb més capacitat per donar resposta i adaptar-

se al nou entorn social. “Els castells són un dels motors principals d’integració de la població nouvinguda i ho han de continuar essent”. Per la seva banda, la consellera Capdevila ha afirmat que la millor manera d’integrar-se és formar part del teixit social. “Volem que els castells difonguin la nostra cultura”, ha assegurat.

Joan Riera, secretari de la Coordinadora de Colles Castelleres de Catalunya, ha explicat que les persones que participin en el projecte, ajudaran a fer créixer les colles castelleres. “I els que hagin vingut als tallers i no tornin, coneixeran els castells i haurem establert una relació, perquè a les colles castelleres hi ha gent de tots els sectors socials”, ha dit.

Barcelona, 3 d’octubre de 2009

9. Informació de l'entrevista amb Armand Forcat.

Tot seguit es pot observar un anunci a la revista Montserè, i un recull de fotografies fetes per el senyor Armand Forcat.

SECCIÓ

LES NOSTRES ARRELS

VUIT-CENTS ANYS DE GOVERN MUNICIPAL A CERVERA

Engany s'escau el vuit-cents aniversari d'un fet que creiem que no deuria passar per alt: la creació de la primera estructura municipal de la nostra població.

Si bé algunes de les institucions municipals que havien de perdurar al llarg de molts segles es consolidaren durant el regnat de Jaume el Conqueridor, va ser el rei Alfons I qui va atorgar, el mes de juny de 1182, un privilegi que sens dubte, representa la gènesi del govern municipal cerverí. Per l'esmentat document es concedia a tots els homes de Cervera, lliat de vint que tenien rebudes unes terres reials, el permís de formar confraria i elegir cònsols, i els donava facultat de fer hosts i cavalcades contra cristians i sarraïns.

Escrit en llatí, només transcriurem les parts del privilegi on consten les concessions abans indicades. Són les següents:

Manifestum sit omnibus hominibus presentibus et futuris quod ego Ildelfonsus Dei gratia rex Aragoune, comes Barchinone et marchio Provincie dono atque in perpetuum concedo vobis omnibus homini-

bus de Cerveria vestriaque successoribus, exceptis. XXII. qui scripto nominati sunt et exclusi eorumque similiter successoribus, ut sub iuramento ab unoquoque vestrum corporaliter prestito factis et habeatis semper inter vos confratriam et fraternitatem unanimi-tatem licetque vobis aliqua at habere consules de fratribus conjuratis eiusdem confratrie sub quorum providentia et gubernatione unanimiter sitis et maneatis.

Predictam autem confratriam et libertatem dono atque concedo vobis et vestris successoribus in perpetuum et omnibus illis qui vobiscum erunt in iuncta confratria ut habeatis et possideatis libere et quiete sine impedimento alicuius hominis vel femine salva fidelitate mea meorumque successorum et salva omnibus aliis directis meis et ut factis michi meisque successoribus super christianis et saracenis hostes et cavalcades bene et honorifice secundum quod fuerit conveniens et melioramentum ville vestre.

Aquest document, que fou estès trobant-se el monarca a Lleida, ens ha arribat a través d'un trasllat de 1184 que, posteriorment, va ser copiat al *Llibre dels Privilegis de Cervera*. Tant el pergami com el llibre es conserven a l'Arxiu Històric Comarcal cerverí.

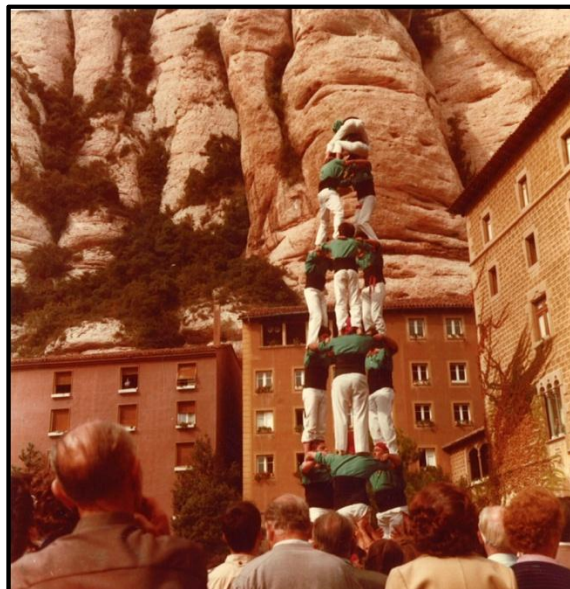
Un esdeveniment tan important pel regiment de la nostra població, caldria que fos celebrat d'una forma adient. Una exposició de privilegis que compren-gués l'esmentat i altres de posteriors que puguin completar aquesta temàtica, podria ser un dels actes possibles.

Josep M. LLOBET I PORTELLA

Cerverins i comarcans de totes les edats:
Proper a constituir-se un grup de Castellars, demanem a tots els que vulguin sentir l'emoció d'aixecar una torre humana, el que es coneix per «Xiquets de Valls» truqueu als telèfons següents:

53 14 28 (Armand Forcat) - 53 02 66 (Ramon Rius) - 53 02 86 (Josep M. Ubach)

10. Les colles i les persones que hi ha dintre d'elles.

11. Notícies dels diaris i de revistes:

A continuació es poden veure diferents notícies que han anat apareixent en diferents diaris i revistes.

ara DIMARTS, 1 DE FEBRER DEL 2011

Castellers i temptació mercantil

El dia 15 de novembre la Unesco va inscriure els castells a la llista representativa del Patrimoni Immaterial de la Humanitat. Els castells consoliden així una carrera meteòrica que els ha portat, en poques dècades, de ser una activitat d'àmbit local i comarcal a ser inclosos en el catàleg dels tresors culturals de la humanitat. Una nominació que coincideix amb un gran moment de l'activitat castellera: pel nombre i potencial de les colles, pel nivell dels castells assolits, per la creixent presència mediàtica –singularment televisiva–, per la presència internacional i, sobretot, per l'atractiu dels castells entre els joves, que s'està reflectint en una presència creixent d'aquesta franja d'edat a la majoria de les colles. Tot plegat dibuixa un futur molt esperançador.

A més, els catalans han demostrat que estan orgullosos dels castells. Se sabia per les enquestes que nou de cada deu els consideraven positius o molt positius, però la repercussió que ha tingut la nominació de la Unesco ho ha confirmat plenament. El país veu els castells com un símbol del que voldria arribar a ser i això constitueix una motivació i responsabilitat suplementària per a tot el món dels castells.

Però que les paraules no ens confonguin. És cert que els castells han esdevingut més populars que mai i que la Unesco els ha distingit, però això ha passat perquè els castells els fan les colles castelleres. Si els castells els fessin acróbates de circ, els castells serien més alts però no tindrien la popularitat que tenen, ni serien cap referent sim-

MIQUEL BOTELLA

PRESIDENT COORDINADORA COLLES

bòlic, ni, per descomptat, serien Patrimoni de la Humanitat.

El caràcter obert a tothom i integrador de les colles castelleres, l'amateurisme integral, la identificació i el sentit de pertinença a la pròpia colla, el treball en equip de nens, joves i vells, el respecte entre les colles, els progressos en el control del risc, el caràcter d'obra col·lectiva que tenen els castells, el fet que per guanyar no tot s'hi val. Això és el que diferencia la tradició competitiva que, en definitiva, són els castells de la resta d'activitats recreatives i esportives.

És aquest caràcter de les colles castelleres el que el país valora, el que ha premiat la Unesco i el que està començant a interessar el món. Aquí rau la veritable força dels castells, el que els singularitza i els fa únics. Els castells van néixer a Valls, i tenen unes arrels ben nostres, però són posseïdors i transmissors d'uns valors universals deficitaris a les societats actuals: la igualtat, la solidaritat i l'esforç desinteressat.

La temptació de guanyar sigui com sigui o que els diners tinguin un paper important en el món casteller són un risc real

Per això la llavor ha començat a créixer en llocs tan allunyats de casa nostra com Xile o la Xina.

Però les colles no han estat sempre com són ara. Ben al contrari, en els darrers decennis han demostrat una gran capacitat per evolucionar i adaptar-se als requeriments del món d'avui, un fet que s'ha anat concretant, no sense tensions, en la implantació de l'amateurisme integral, la integració plena de les dones, la presència en els mitjans de comunicació, l'aplicació de la recerca científica i l'adopció d'elements de seguretat, entre altres. I, el que potser és encara més important, la modernitat no ha arribat als castells pel camí mimètic d'adaptar-los al patró de la competició esportiva, com en determinats moments s'ha suggerit, sinó desenvolupant el potencial evolutiu de la mateixa tradició, fins a arribar a consolidar el model d'èxit que són les colles actuals.

Els èxits assolits darrerament han fet aparèixer nous elements que incideixin en l'entorn casteller. Singularment, els que deriven de la popularitat creixent, la influència mediàtica i les propostes de mercantilització. La temptació de guanyar sigui com sigui o la possibilitat que els diners puguin arribar a jugar un paper important en un món dominat fins ara exclusivament pel potencial humà ja no són meres fantasies. Aquest nou panorama obligarà encara més les colles a posar l'accent en els aspectes ètics que són els que veritablement han singularitzat, enaltit i, en definitiva, conduït a l'èxit l'activitat castellera. La il·lusió per superar les pròpies fites –i també les dels altres– han de seguir sent l'únic combustible de les colles i dels castellers.

Guissona, nova plaça de nou!

GUISSONA (Margeners).- Guissona va ser l'escenari aquest cap de setmana de la millor actuació castellerà que ha viscut mai la Segarra, gràcies a la gran actuació dels Minyons de Terrassa i dels Margeners de Guissona a la tercera Diada dels castellers de la Segarra. L'actuació, que va reunir la colla vallesana i la segarrena, va ser presidida per un vent fredíssim que no va poder arronsar la voluntat d'ambdues colles, de portar a plaça construccions que pronosticaven una gran diada castellerà.

Per sobre de tot, cal destacar l'actuació dels Minyons de Terrassa, que van decidir fer història a cada una de les rondes que van realitzar. Després d'un pilar de cinc de salutació, ja a primera ronda convertiren la plaça Major de Guissona en plaça folrada, clavant un quiet dos de vuit amb folre que no va ser ni mogut per les contínues batzegades del vent gèlid de la tardor segarrena. Posats a fer història, però, es guardaven per segona ronda el plat fort de la jornada, el tres de nou amb folre. Gairebé amb tota la plaça posada dins de la pinya, els Minyons van enlairar per primera vegada a la història un castell de nou pisos a una plaça de la Segarra. El castell va pujar amb certa tremolor, però va ser carregat i descarregat sense excessius problemes. En tercera ronda, encara van plantar davant de la col·legiata de Santa Maria una construcció mai vista a la terra de les parets de marge, el cinc de vuit, conegut com la catedral. Completant la gran actuació realitzada, encara van voler posar la cirereta a la seva gran exhibició, amb un pilar de sis de postal. El darrer pilar de sis (i fins ahir únic) que s'havia vist a Guissona, també va ser realitzat pels Minyons a la Diada dels Margeners de l'any anterior, tot i que aleshores només va poder ser carregat.

Els Margeners de Guissona culminen una altra gran temporada

Per altra banda, els Margeners de Guissona, també van voler oferir el millor de si mateixos a la plaça Major, tot i que la ventura, aquesta vegada no els va acompanyar del tot. Després de tres pilars de quatre de salutació, van començar amb el seu actual sostre casteller, el set de set, que enguany va ser carregat i descarregat per primera vegada a Súrria, el 12 de juliol, i que ja havien pogut veure els aficionats locals per la Diada de la Festa Major. Aquest castell, sui generis de la colla segarrena, és una construcció que combina una estructura de quatre amb una de tres, amb la complexitat que això comporta. El castell va ser descarregat amb tota segure-

El 3de 9 amb folre dels Minyons a la plaça Major de Guissona

tat i solvència després d'un anecdòtic intent desmuntat. En segona ronda, la colla local va voler portar a plaça un dels castells que més complicació els comporta i que no van poder descarregar per primera vegada fins el 15 d'agost a Tarragona, el tres de set aixecat per sota. Tot i que els Margeners cada vegada que han aconseguit descarregar-lo han anat guanyant en confiança en aquesta construcció, aquesta vegada van fer l'lenya després de defensar-lo al límit en la darrera aixecada. En ronda de repetició, van apostar per un tres de set, castell que no els va significar cap problema. En tercera ronda van sorprendre la plaça amb un sensacional tres de sis amb el pilar format íntegrament per dones. Després d'assajar-lo llargament, les margeneres van poder demostrar que ben enrere han quedat els temps en què fer castells era una pràctica exclusiva dels homes. En ronda de pilars van realitzar dos pilars de cinc simultanis, tot i que un d'ells només es va poder carregar.

Finalment, cal destacar que un altre dels moments esperats per la colla de Guissona fou el dinar posterior a l'actuació, ja que era el primer acte que la colla realitzava oficialment al que és el seu flamant nou local social, l'edifici històric situat a la plaça Bisbe Benlloch, conegut popularment com el Centro. A part de complir amb la seva apretada agenda, la colla castellerà de Guissona ha invertit part del seu temps a l'adequació

de la sala del teatre per tal que pugui acollir nombrosos actes a part, és clar dels assaigs per a la pràctica castellerà.

L'actuació de la Diada dels Margeners posava el punt i final a la temporada castellerà dels de casa nostra. La tercera temporada, dels Margeners ens ha permès veure com els de la Segarra superaven una altra vegada els seus registres. Es va iniciar a l'abril amb un viatge a Mallorca i els ha dut per diverses poblacions d'arreu de Catalunya, entre les que es podria destacar poblacions amb una llarga i rica tradició castellerà, com Tarragona, Valls i el Vendrell.

La resta d'actes de la Diada, aquest cap de setmana

Els actes que la colla ha previst per celebrar la seva Diada, però, encara no han acabat: el proper dissabte 14 de novembre es realitzarà diverses activitats lúdiques al llarg del dia. Dels actes programats pel matí, en destaquen la jornada de portes obertes de l'edifici del Centro, la xocoladada i els diversos campionats i jocs de cucanya. Per la tarda, es realitzarà una cercavila amb mostra de diversos elements de cultura popular, on hi prendran part, a més dels Margeners, els Gegants de Guissona, el Drac Aimeric de Sant Antolí i la Tarasca i el Drac Carranco Bilandó de Cervera. La Diada es culminarà a la nit amb un concert amb els grups Terratombats, 5 sentits i una disco mòbil amb punxadiscos castellers.

viure

Complir un somni casteller

El quatre de vuit és el somni de les colles mitjanes i ahir els Margeners de Guissona el van fer realitat en aixecar el seu primer castell d'aquesta gamma, que marca la frontera castellerà. La colla de Guissona, que va fer la gesta a la festa major de la població, culmina així una trajectòria curta però exemplar.

Parc temàtic sobre 'Star Trek'

Anunci de la construcció a Jordània d'un parc temàtic inspirat en *Star Trek*, caprici del rei Abdal·lah II.

ON VA EL 0,7%? · FETS I GENT

Els gausacs hem destinat 2.437 euros a projectes de cooperació

Per LALI CAMÓS, EULÀLIA TORT, EDUARD ORTEGA I ROGER RICART

Des de l'any 2004 la colla ha destinat el 0,7% del seus ingressos del pressupost a algun projecte solidari, proposat per algun membre de la colla, per tal de tenir la certesa que els di-

ners es destinaven a causes que s'ho mereixien. Codes-CAM, al Camerun, a través de la Lali Camós i l'Eulàlia Tort; Bakhar, a l'Índia, a través de l'Eduard Ortega, i 180 grados, a Haití i República Dominicana, a través del Roger Ricart com a contacte, han estat les tres entitats receptors de les nostres col·laboracions, fins al moment.

180 grados

737€ en dos anys

La colla va fer una primera aportació a 180 grados en motiu del terratrèmol d'Haití, ja que els membres d'aquesta entitat s'hi van desplaçar per dur a terme un campament de refugiats *in situ*, en col·laboració amb el centre Bono de Jesuïtes de la zona.

El segon any l'aportació va ser per la tasca genèrica de l'entitat que des de 2004 treballa a la República Dominicana engenant projectes educatius entre els habitants dels *bateys* (comunitats formades dins les plantacions de canyes de sucre) i sensibilitzant la població catalana.

Codes-CAM

1.452€ en quatre anys

Els diners dels Castellars de Sant Cugat s'han destinat a la construcció d'una escola de sords, IMSHA; a la dotació de material escolar a una escola de Mebomenyi i a la millora dels sistemes d'abastiment d'aigua d'aquest poblat. Tots tres projectes al Camerun.

Varis santcugatencs, alguns d'ells castellers, s'han desplaçat al Camerun per conèixer les millores que aquests projectes han suposat per a les poblacions locals i en quins projectes se'ls podrà seguir ajudant.

Bakhar

248€ en un any

Bakhar és una organització del sud de l'Índia, que actua en la regió de Maharashtra. Es dedica a l'educació dels grangers de la zona per conrear la terra més eficaçment, així com donar ajuda legal en cas de disputes amb terratinents, combatre la desigualtat social generada per les castes i donar suport a dones. Els diners es van destinar al dia a dia de l'activitat de l'associació.

vandepluies 25

TRADICIONS

Diada a Valls. Tres de nou amb folre de la Colla Vella de Valls, en una jornada castellera celebrada dissabte a la nit amb motiu de la Diada Nacional de Catalunya, amb una pancarta al·lusiva a "fer pinya" a l'Ajuntament

Primer castell de 8 dels Margeners

La colla de Guissona fa un gran salt de qualitat en la seva festa major i obté el premi a una trajectòria exemplar

SANTI TERRAZA
Valls

Els Margeners de Guissona van fer realitat ahir el seu somni i van aconseguir el primer quatre de vuit, construcció que marca la frontera castellera. La colla de Guissona, que va realitzar la gesta en la festa major de la seva població, culmina així una trajectòria curta però exemplar.

El quatre de vuit és l'horitzó de les colles mitjanes. És el castell que confirma un pas endavant destacat, que necessita tres requisits: una bona plantilla tècnica de castellers que ocupin totes les posicions del tronc, una canalla decidida i un ampli nombre de components per a les proves de pinya en els mesos previs. Per aquesta raó, que la colla castellera d'un poble de 6.000 habitants hagi aconseguit aquesta fita suposa una gesta

especial. Amb aquest premi, Guissona es converteix en la localitat més petita que té una colla amb el castell de 8 descarregat, distinció que fins ara tenia Sitges.

Amb el quatre de vuit d'ahir, els Margeners culminen un camí. Malgrat potser més caigudes de les recomanades aquesta temporada, tenien en el seu històric la torre de set i el tres de set aixecat per sota, a més del set de set, castell que els mateixos van inventar fa dos anys per aportar un registre més entre les construccions de set i que altres colles han repetit. Ahir, juntament amb el carro gros, van completar el set de set i el tres de set per sota. També allà, els Capgrossos de Mataró van completar el quatre de vuit i van carregar el tres de vuit, i els Nens del Vendrell van aixecar el quatre i el tres de set amb l'agulla.

La gran actuació del cap de setmana va ser durant la Diada a Valls, dissabte a la nit. L'exhibició va tenir cara i creu ben definides: mentre la Colla Vella va confirmar el seu bon estat quan va completar el cinc de vuit, en el tres de nou amb folre, el dos de vuit amb folre i el pilar de sis, la Colla Joves va evidenciar que passa una crisi profunda. Els de la camisa verme-

lla van caure del dos de vuit amb folre i del tres de vuit, en els dos casos després d'haver-los coronat, i no van tenir més remei que acabar amb el quatre de set, castell inhabitual a la plaça del Blat.

Amb motiu de l'Onze de Setembre, hi va haver actuacions en desenes de poblacions. Cal destacar dues colles recentment nascudes (la

Montblanc acaba l'exhibició a la meitat perquè l'ambulància es va emportar un ferit i no n'hi havia cap altra

local i la de Súrria), i la de les Roquetes, a Sant Pere de Ribes, on es va presentar la colla nova Castellars de les Roquetes. També hi va haver castells a Montblanc, però l'actuació es va suspendre a la meitat: quan va caure un dos de set dels Castellars d'Esplugues i l'ambulància es va emportar un casteller dels Minyons de l'Arboç que era a la pinya. Sense ambulància, l'exhibició no pot continuar. ●

Explica'ns

Els castells, patrimoni del món

ELS CASTELLS ESTAN PASSANT PER UN GRAN MOMENT. HI HA MÉS COLLES QUE MAI -GAIREBÉ UNA SEIXANTENA-. EL NIVELL MITJÀ DE LES COLLES I EL DE LES CONSTRUCCIONS ASSOLIDES ÉS DE PRIMERA CATEGORIA. LA PRESÈNCIA MEDIÀTICA -SOBRETOT, A LA TELEVISIÓ- HA AUGMENTAT SIGNIFICATIVAMENT, I LA CIRERETA DE TOT PLEGAT VA ARRIBAR EL PASSAT 16 DE NOVEMBRE, QUAN LA UNESCO VA INSCRIURE ELS CASTELLS A LA LLISTA REPRESENTATIVA DEL PATRIMONI IMMATERIAL DE LA HUMANITAT. ELS CASTELLS VAN CONSOLIDAR AIXÍ UNA CARRERA METEÒRICA QUE ELS HA PORTAT, EN POQUES DÈCADES, DE SER UNA ACTIVITAT D'ÀMBIT LOCAL I COMARCAL A SER INCLOSOS EN EL CATÀLEG DELS TRESORS CULTURALS DEL MÓN.

A més, Catalunya ha demostrat que està orgullosa dels castells. Les enquestes ja ho anunciaven: nou de cada deu catalans els consideraven positius o molt positius. Però la repercussió que ha tingut la nominació de la UNESCO ho ha confirmat plenament: el país veu els castells com un símbol del que voldria arribar a ser. I és important constatar que si els castells han assolit aquesta categoria de símbol i la UNESCO els ha declarat Patrimoni Immaterial de la Humanitat és perquè els castells els fan les colles castelleres. Si els fessin acrobates, potser serien més alts, però no podrien aspirar a ser considerats Patrimoni de la Humanitat, ni el país els hagués atorgat cap valor simbòlic.

El caràcter obert i integrador de les colles, l'amateurisme integral, la identificació i el sentit de pertinença a la pròpia colla, el treball en equip de nens i nenes, joves i vells, el respecte entre les colles, el que per guanyar no tot s'hi val... Això és el que ha seduït els catalans, el que ha premiat la UNESCO i el que està començant a escampar-se pel món. Perquè els castells estan començant a implantar-se a l'estranger, concretament a la Xina i a Xile. I això no és només perquè són espectaculars i emocionants. És, sobretot, pel missatge d'integració social i de treball en equip que vehiculen. Aquests

valors són la veritable força dels castells, allò que els singularitza i els fa únics. Els castells van néixer a Valls, i tenen uns arrels ben nostres, però són posseïdors i transmissors d'uns valors universals deficitaris a les societats actuals. Per això la llavor ha començat a créixer en llocs tan allunyats de casa nostra.

Probablement, el tret que més diferencia les colles d'altres entitats recreatives, culturals i esportives, i el que les fa més atractives, és aquesta capacitat d'obertura i participació. Per fer castells calen moltes persones, i la diversitat d'alçades i complexions és bàsica. En els castells es poden aprofitar les capacitats de tothom i, per això, a les colles tothom hi és benvingut. Els castells s'han convertit en un vehicle d'integració social i aquest caràcter integrador es veu reforçat per la possibilitat que té cada casteller de graduar el seu nivell de compromís amb la colla. Per aquest fet, les colles són agrupacions de contorns difosos, en les quals conviuen els castellers que no es perden ni un assaig ni una actuació amb altres que només fan acte de presència els dies més assenyalats i sense el suport dels quals les grans fites no serien possibles.

En resum, els castells tenen uns trets diferencials acreditats per la història i una imatge actual molt positiva, sòlidament arrela-

Foto: Andreu Puig / CCCC

da a l'opinió pública i internacionalment reconeguda. Arribar on s'ha arribat ha estat un procés llarg i difícil, mantenir-s'hi sense emmirallar-se tampoc serà fàcil. Aquest és el repte que ara es planteja a les colles castelleres: consolidar i potenciar un model associatiu que s'ha demostrat tan atractiu, impulsar el progrés i la seguretat de les construccions, aprendre a viure en un món de popularitat i d'influència mediàtica creixent, i fer-ho posant l'accent en els valors ètics

que, en definitiva, han estat els que han singularitzat i enaltit l'activitat castellera.

Miquel Botella _President de la Coordinadora de Colles Castelleres de Catalunya (CCCC)

març 2011 LLEURE 5

12. Altres fons d'informació:

En aquest apartat podeu veure on en l'etiqueta d'un refresc apareix una pinya i un tríptic de la colla Joves Xiquets de Valls on s'explica la seva història resumidament.

2de9 amb folre i manilles - 1994

3de9 amb folre - 2010

La nostra història

La Colla Joves Xiquets de Valls és la colla degana del món casteller. És la Colla que en els seus inicis com a Ball de Valencians valenc-alcoverenc feu la seva presentació a Valls el febrer de 1801 per les Festes Decennals de la Verge de la Candelà. El vallenc **Jaume Batet Espelt** (a de las Anxanetas i els seus fills **Josep Batet** i **Salvador Batet** de 7 19 anys respectivament en serien els anxanetes.

Quan en **Josep Batet Llobera** (a) **Casteller** fou major d'edat creà la Colla o **Partit de Menestrals** el 1812 per modificar l'estructura dels castells del ball de valencians per fer-los com els actuals i fer-la més alta i, el 1814, davant del rei dels liberals Ferran VII, feu la primera actuació a Valls. Fou el **primer cap de colla de la història dels castells de Valls**. Seria a partir del 1814 quan en **Salvador Batet** imitaria al seu germà sent coneguda la seva colla com el Partit de Pagesos. És a partir de 1815 i no el 1805 quan ja es troben a Valls dues colles de castellers i d'aquesta data comença la dualitat castellera valenca.

La Colla al llarg de la seva història a sofert canvis de nom que obeeixen a fets políticsocials de cada època: el 1840 serà coneguda com la **Colla La Roser**, el 1876 com la Colla Nova, el 1939 Colla Xiquets de Valls, el 1947 Colla La Muxerra i 1971 **Colla Joves Xiquets de Valls**.

La Colla ha fet els grans castells del segle XIX: Fou la primera en descarregar el 3de9net del segle a Tarragona el 1851, després faria el 2de8net, el 4de9net, el 3de9Folre, el 4de9F, 3de8 aixecat per baix, el Pide8amb folre i manilles, el Pide 7 net, el 4de8 aixecat per baix, 2de7 sense folre aixecat per baix, etc.

El segle XX seria la primera colla en carregar dues vegades consecutives el 3de8 a Torredembarra, el 1934 i 1935, la primera en descarregar el 4de8 i carregar el P/de6 de la renaixença. La primera en descarregar el 5de8 el 1981, la primera en carregar el 4de8 amb el pilar al mig el 1982 i la primera en completar el 3de9 amb folre el 1986. Feu la primera millor actuació del segle: 3de9F, 4de9F i 5de8 el 1992. Carregà el 5de9f i descarregà el 4de9net l'any 2000, no cal dir el 2de9 amb folre i manilles i altres castells, etc.

El segle XXI tornaria a descarregar el 4de9net el 2001 i descarregaria el 5de9F. Tornaria a carregar el 2de8net. L'últim que s'havia aconseguit era 24/09/1881 a Tarragona que es descarregà. A més, recuperaria el 12de7 aconseguit el 1879, entre molts altres castells.

Tot aquest currículum històric queda reflectit amb la **Galeria de Caps de Colla i Presidents de l'Entitat** on hi apareixen tots els caps de colla des dels inicis dels castells fins a l'actualitat començant per **Josep Batet Llobera**, de renom el Casteller. El primer de tots els temps.

4 de 8 amb el pilar al mig - 2005

5de8 - 2007

2de8 - 2004

3de8 amb el pilar al mig - 2008

12de7 - 2008

4de9 amb folre - 2010